

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

**Financování a hospodaření státních příspěvkových
organizací se zaměřením na státní rozpočet**

Bc. Mariana Bílková

© 2024 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Mariana Bílková

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Hradec Králové

Název práce

Financování a hospodaření státních příspěvkových organizací se zaměřením na státní rozpočet

Název anglicky

Financing and management of state contributory organizations with a focus on the state budget

Cíle práce

Cílem teoretické části diplomové práce bude uvést základní a teoretický přehled související s problematikou financování a hospodaření s prostředky státního rozpočtu, pro následnou možnost aplikace praktické části práce. Dílčím cílem teoretické části diplomové práce bude vymezení základních pojmů obsažených

v právní úpravě vztahující k danému tématu.

Cílem praktické části práce bude analýza způsobu a procesních možností financování prostředky státního rozpočtu se zaměřením na hospodaření státních příspěvkových organizací. Na základě analýzy bude provedeno zhodnocení možných dopadů

a případných rizik zvoleného procesu financování pro poskytovatele i příjemce prostředků státního rozpočtu. Budou navržena doporučení aby rizika byla minimalizována, či odstraněna.

Metodika

V teoretické části bude použita metoda literární rešerše jednotlivých nástrojů spočívajících zejména v analýze právních předpisů, judikatury a odborné literatury. Metodou podrobného popisu bude popsán systém postupů a cílů

v návaznosti na příslušnou právní úpravu.

V praktické části budou podrobně popsány možnosti výpočtu výše příspěvku

ze státního rozpočtu na modelových případech, jednotlivé procesní postupy

v návaznosti na konkrétní způsob určení výše a přidělení financí poskytovatelem. Analýza postupů hospodaření v souvislosti se zvoleným druhem výpočtu a poskytnutí finančního příspěvku. V závěru práce bude analýza získaných dat a zhodnocení možných dopadů na hospodaření poskytovatele i příjemce příspěvku.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

státní rozpočet, financování, hospodaření

Doporučené zdroje informací

ČESKO. *Rozpočet a financování : obce, kraje, hl. m. Praha, organizační složky státu, příspěvkové organizace, svazky obcí : zákony, nařízení vlády, vyhlášky : změny rozpočtových pravidel od 1.1.2022, nová vyhláška o rozpočtové skladbě : redakční uzávěrka 12.1.2022.* Ostrava: Sagit, 2022. ISBN 978-80-7488-508-2.

Vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti

Zákon č. 449/2022 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2023

Zákon č. 57/2022 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2022

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. JUDr. Eva Daniela Cvik, Ph.D. et Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 6. 6. 2023

Ing. JUDr. Eva Daniela Cvik, Ph.D. et Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 11. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 22. 02. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Financování a hospodaření státních příspěvkových organizací se zaměřením na státní rozpočet" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 22. 02. 2024

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala JUDr. Ing. Evě Daniele Cvik, Ph.D. et Ph.D. za její neocenitelnou podporu, cenné rady a odborné vedení mé diplomové práce.

Financování a hospodaření státních příspěvkových organizací se zaměřením na státní rozpočet

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá financováním a hospodařením státních příspěvkových organizací s důrazem na jejich interakci se státním rozpočtem a různé způsoby přidělování příspěvku. Teoretická část práce se zaměřuje vymezení hlavních subjektů v oblasti veřejného financování, zahrnující legislativní rámec týkající se státního rozpočtu, financování a hospodaření státních příspěvkových organizací, včetně aspektů fondového hospodaření.

Praktická část práce se soustředí na konkrétní zkoumání hospodaření a financování státních příspěvkových organizací a zdůrazňuje různé způsoby přidělování příspěvku ze státního rozpočtu. Zvláštní pozornost je věnována vztahům mezi těmito organizacemi a jejich zřizovateli. Pro ilustraci a srovnání jsou zvoleny dva modelové příklady, přičemž jeden pochází z resortu školství a druhý z resortu zemědělství. Na základě provedených zkoumání jsou identifikována rizika spojená s určitým způsobem financování a na jejich základě jsou navržena konkrétní doporučení.

Klíčová slova: státní příspěvková organizace, financování, státní rozpočet, zřizovatel, rozpočtová pravidla, příspěvek, hospodaření, fond.

Financing and management of state contributory organizations with a focus on the state budget

Abstract

This thesis deals with the funding and management of state-funded organisations with emphasis on their interaction with the state budget and different ways of allocating the state contributions. The theoretical part of the thesis focuses on defining the main actors in the field of public funding, covering the legislative framework related to the state budget, funding, and management of state-funded organisations, including aspects of funds management.

The practical part of the thesis examines specifically the management and funding of state-funded organisations and highlights the various ways of allocating the state budget contributions. Special attention is paid to the relations between these organisations and their founding bodies. Two model examples have been chosen for illustration and comparison, one from the Ministry of Education and the other from the Ministry of Agriculture. Based on the investigations carried out, the risks associated with a particular funding method are identified and specific recommendations are proposed.

Keywords: state-funded organisation, funding, state budget, founding body, budgetary rules, contribution, management, fund.

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	13
3.1 Státní organizace	13
3.1.1 Příspěvkové organizace zřizované územním samosprávným celkem	13
3.1.2 Organizační složky státu	14
3.1.3 Státní příspěvkové organizace	15
3.2 Veřejné finance	15
3.3 Státní rozpočet.....	16
3.4 Hospodaření státních příspěvkových organizací.....	21
3.4.1 Rezervní fond.....	23
3.4.2 Fond reprodukce majetku	24
3.4.3 Fond odměn a fond kulturních a sociálních potřeb.....	25
4 Vlastní práce.....	28
4.1 Resort školství.....	28
4.1.1 Rozpočtová kapitola Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy	29
4.1.2 Státní příspěvková organizace – Dětský diagnostický ústav	29
4.2 Finanční řízení a hospodaření DDÚ, SVP, ZŠ a ŠJ	32
4.2.1 Rozhovor s ředitelem organizace PhDr. Pavlem Janským, Ph.D.	32
4.2.2 Finanční řízení, zpracování rozpočtu a vzájemné vztahy	34
4.3 Resort zemědělství	41
4.3.1 Rozpočtová kapitola Ministerstva zemědělství	42
4.3.2 Státní příspěvková organizace – Státní veterinární ústav Jihlava.....	43
4.3.3 Státní veterinární dozor.....	44
4.4 Finanční řízení a hospodaření SVÚ Jihlava	45
4.4.1 Rozhovor s ředitelem organizace MVDr. Pavlem Bartákem, Ph.D.	46
4.4.2 Finanční řízení, zpracování rozpočtu a vzájemné vztahy	48
4.5 Státní veterinární správa.....	54
4.5.1 Rozhovor s ekonomickým ředitelem SVS Ing. Pavlem Jahodou	55
4.5.2 Finanční řízení Státních veterinárních ústavů.....	57
5 Výsledky a diskuse	60
5.1 Proces financování státních příspěvkových organizací.....	60
5.1.1 Resort školství.....	60

5.1.2	Resort zemědělství	62
5.2	Hospodaření s fondy a vzájemné vztahy zřizovatele a organizace	65
5.2.1	Hospodaření s fondy příspěvkové organizace v resortu školství	66
5.2.2	Hospodaření s fondy příspěvkové organizace v resortu zemědělství	68
5.3	Vyhodnocení rizik a doporučení	71
6	Závěr.....	74
7	Seznam použitých zdrojů	76
7.1	Literatura	76
7.2	Internetové zdroje.....	76
7.3	Zákony, legislativa	77
7.4	Firemní a vlastní dokumentace	79
8	Seznam tabulek a zkratk	81
8.1	Seznam tabulek	81
8.2	Seznam použitých zkratk.....	81

1 Úvod

V dnešní době hrají státní příspěvkové organizace významnou roli v poskytování veřejných služeb a naplňování strategických cílů státní politiky. Státní příspěvkové organizace jsou klíčovými aktéry ve veřejném sektoru, které plní důležité úkoly a poskytují veřejné služby občanům. Prostřednictvím těchto institucí zajišťuje veřejný sektor svým občanům služby a zboží, které soukromý sektor neposkytuje, nebo by dostupnost těchto funkcí byla pro občana příliš nákladná. Jedná se například o zdravotní péči, bezpečnost, a vzdělávání. Financování a hospodaření státních příspěvkových organizací jsou stěžejními faktory ovlivňující jejich efektivitu, dlouhodobou udržitelnost a schopnost plnit stanovené cíle. Zajištění finanční stability a udržitelnosti těchto organizací je proto nezbytné pro udržení efektivního fungování státního aparátu a pro plnění důležitých veřejných cílů.

Téma této diplomové práce se zaměřuje na analýzu financování a hospodaření státních příspěvkových organizací, s důrazem na vztah mezi těmito organizacemi a státním rozpočtem. Státní rozpočet hraje významnou roli v celkovém systému financování veřejných institucí, a proto je klíčové porozumět, jakým způsobem jsou státní příspěvkové organizace financovány, jaké jsou jejich závislosti na státním rozpočtu a jak tento vztah ovlivňuje jejich hospodaření.

V rámci průzkumu a analýzy mechanismů financování státních příspěvkových organizací v souvislosti se státním rozpočtem se diplomová práce soustředí na identifikaci různých způsobů přidělování prostředků státního rozpočtu. Pro identifikaci procesů přidělování finančních prostředků jsou uvedeny dvě státní příspěvkové organizace, u nichž dochází k odlišnému způsobu přidělování příspěvků. Každá z uvedených státních příspěvkových organizací plní odlišný veřejný cíl a je financována prostřednictvím jiného správce kapitoly státního rozpočtu. Uvedenými správci kapitoly jsou Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy a Ministerstvo zemědělství.

V návaznosti na financování jsou provedeny analýzy hospodaření státních příspěvkových organizací s příspěvkem státního rozpočtu v souladu s platnou legislativou. Část práce je zaměřena proces tvorby a čerpání fondů a na možnosti jejich využití.

Při tvorbě této diplomové práce byl použit omezený počet literárních zdrojů. Tato volba reflektuje specifické okolnosti a potřeby v rámci této práce a je také reakcí na nedostatek relevantní literatury týkající se dané problematiky. Práce se zaměřuje na interní

procesy a postupy v rámci financování, které jsou zakotveny v interních předpisech prezentovaných subjektů. Práce poskytuje hlouběji strukturovaný pohled na vnitřní procesy subjektů veřejné správy, proto je důležité zaměřit se na interní zdroje a zkušenosti respondentů. Interní zdroje lépe odrážejí specifika daného prostředí.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem teoretické části diplomové práce je uvést základní a teoretický přehled související s problematikou financování a hospodaření s prostředky státního rozpočtu, pro následnou možnost aplikace praktické části práce. Dílčím cílem teoretické části diplomové práce je vymezení základních pojmů obsažených v právní úpravě vztahující se k danému tématu.

Cílem praktické části práce je analýza způsobu a procesních možností financování prostředky státního rozpočtu se zaměřením na hospodaření státních příspěvkových organizací. Na základě analýzy je provedeno zhodnocení možných dopadů a případných rizik zvoleného procesu financování pro poskytovatele i příjemce prostředků státního rozpočtu. Jsou navržena doporučení, aby zjištěná rizika byla minimalizována, či odstraněna.

2.2 Metodika

V teoretické části práce je použita metoda literární rešerše jednotlivých nástrojů spočívajících zejména v analýze právních předpisů, judikatury a odborné literatury. Metodou podrobného popisu je popsán systém postupů a cílů v návaznosti na příslušnou právní úpravu.

V praktické části jsou podrobně popsány možnosti výpočtu výše příspěvku ze státního rozpočtu na modelových případech, jednotlivé procesní postupy v návaznosti na konkrétní způsob určení výše a přidělení financí poskytovatelem. Analýza postupů hospodaření v souvislosti se zvoleným druhem výpočtu a poskytnutí finančního příspěvku.

V závěru práce je analýza získaných dat a zhodnocení možných dopadů na hospodaření poskytovatele i příjemce příspěvku.

3 Teoretická východiska

3.1 Státní organizace

V České republice jsou příspěvkové organizace součástí veřejného sektoru a mají specifické role ve fungování veřejné správy. Jedná se o organizace, které plní různé funkce v zájmu veřejnosti a občanů a mají různorodou působnost. Vyskytují se téměř ve všech oblastech veřejné správy. Příspěvkové organizace zahrnují například nemocnice, školská zařízení, knihovny, vědecké instituce, sportovní kluby a mnoho dalších veřejných institucí.

Příspěvkové organizace jsou právnické osoby, které vznikají zřizovací listinou, mají právní subjektivitu a mohou samostatně nakládat s majetkem se kterým mají příslušnost hospodařit. Vyznačují se určitou mírou samostatnosti, ale spadají pod dohled a kontrolu zřizovatele. Zřizovatel stanoví účel, hlavní činnost, popřípadě i vedlejší činnost a další podmínky fungování konkrétní organizace.

V rámci veřejné správy lze příspěvkové organizace členit na dva základní typy, jimiž jsou příspěvkové organizace zřizované územním samosprávným celkem a příspěvkové organizace zřizované organizační složkou státu, tzv. státní příspěvkové organizace...

3.1.1 Příspěvkové organizace zřizované územním samosprávným celkem

K příspěvkovým organizacím zřízeným samosprávou řadíme organizace, které jsou zřizovány, financovány a řízeny územními samosprávnými celky, tedy obcemi a kraji.

Právním předpisem, který upravuje tento institut, je zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Zákon vymezuje typy organizací územních samosprávných celků, stanovuje možnost zřizovat příspěvkové organizace, upravuje peněžní fondy příspěvkových organizací, jejich druhy, tvorbu, čerpání, pravidla použití a převedení. Obecní a krajské zřízení, konkrétně zákon č. 128/2000 Sb., o obcích a zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, stanovuje pravomoci zastupitelstva obce a kraje zřizovat a rušit příspěvkové organizace, přičemž schvalování jejich zřizovacích listin představuje jeden z důležitých procesních kroků.

3.1.2 Organizační složky státu

Stát je právnickou osobou se způsobilostí mít práva a povinnosti, včetně práva na majetek. Stát tyto práva a zajištění základních funkcí nevykonává přímo, ale právě prostřednictvím subjektů, jimiž jsou velmi často právě organizační složky státu, které nejsou právnickou osobou. Stát prostřednictvím těchto složek jedná s jinými státními i nestátními právnickými osobami, včetně osob fyzických. V tomto kontextu je proto důležité chápat činnost těchto subjektů jako činnost státu. Výčet organizačních složek státu nalezneme v § 3 odst. 1 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. Těmito složkami jsou ministerstva, a jiné správní úřady státu, Ústavní soud, soudy, státní zastupitelství, Nejvyšší kontrolní úřad, Kancelář prezidenta republiky, Úřad vlády České republiky, Kancelář Veřejného ochránce práv, Akademie věd České republiky, Grantová agentura České republiky a jiná zařízení o kterých to stanoví zvláštní právní předpis anebo tento zákon, obdobné postavení jako organizační složka státu má Kancelář Poslanecké sněmovny a Kancelář Senátu.¹

Výdaje a příjmy, s kterými hospodaří organizační složka státu, jsou součástí výdajů a příjmů státního rozpočtu. Prostředky, kterými disponuje, může používat na krytí nezbytných potřeb a na opatření zakládající se na právních předpisech. Prostředky může čerpat jen do výše závazných ukazatelů stanovených jí zákonem o státním rozpočtu nebo správcem kapitoly v rámci rozpočtu kapitoly a v souladu s věcným plněním.²

Organizačním složkám státu, umožňují zvláštní zákony k plnění úkolů zřizovat příspěvkové organizace. Příkladem takové organizace mohou být příspěvkové organizace zřízené na základě zákona č. 114/1993 Sb., o Kanceláři prezidenta republiky. Na základě ustanovení v § 3 odst. 2 tohoto zákona zřídila Kancelář prezidenta republiky příspěvkové organizace, Správu Pražského hradu a Lesní správu Lány.

¹ ČESKO. Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, znění od 1. 1. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-219#f2050654>

² ČESKO. Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-218#f2049128>

3.1.3 Státní příspěvkové organizace

Stát vytváří tyto organizace za účelem plnění určitého veřejného zájmu nebo poskytování určitých veřejných služeb. Zřizovateli státních příspěvkových organizací jsou organizační složky státu, těmi bývají zpravidla ministerstva a ústřední orgány státní správy. Státní příspěvkové organizace se od jiných státních institucí odlišují větší samostatností. Určitá míra větší samostatnosti spočívá v rozhodování vlastních vnitřních záležitostí, patří mezi ně otázky personální, stanovení interních pravidel, směrnic a postupů. Vnitřní záležitosti nesmí být v rozporu s právním řádem České republiky a musí splňovat i podmínky stanovené podzákonnými předpisy, kterými jsou například vyhlášky ministerstev, ale i jiné závazné směrnice a pokyny zřizovatele.

Státní příspěvková organizace vykonává zpravidla neziskové činnosti, které si vyžadují právní subjektivitu. Rozsah činností dané organizace je určena ve zřizovací listině. Zřizovací listina také musí obsahovat označení zřizovatele, název, sídlo, identifikační číslo, datum vzniku, časový údaj, na jaký je organizace zřízena. Nedílnou součástí zřizovací listiny je vymezení svěřeného majetku, organizační uspořádání organizace, označení vedoucího a nezbytné stanovení účelu, pro který je příspěvková organizace zřízena.

Oblast hospodaření příspěvkových organizací zřizovaných státem je upravena zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, (rozpočtová pravidla) a o změně některých souvisejících zákonů, konkrétněji v § 53 až § 70. V majetkové oblasti mají státní příspěvkové organizace příslušnost hospodařit se svěřeným majetkem. Jedná se o vždy o majetek státu. V této oblasti se organizace řídí zákonem č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích a jeho prováděcí vyhláškou č. 62/2001 Sb., o hospodaření organizačních složek státu a státních organizací s majetkem státu.

3.2 Veřejné finance

Ekonomickou strukturu státu lze analyzovat z hlediska vlastnictví do dvou sfér, a to sféry soukromého a veřejného sektoru. V soukromém sektoru je vlastníkem majetku fyzická nebo soukromá právnická osoba, která disponuje majetkem podle svého uvážení. Tyto subjekty financují své aktivity převážně z vlastních zdrojů a nesou plnou odpovědnost za svá rozhodnutí. Naopak v sektoru veřejném jsou vlastníky subjekty, a to vládní instituce

nebo veřejné korporace. Činnost veřejného sektoru je závislá na veřejných financích a podléhá veřejnosprávní nebo interní kontrole.

Pojetí veřejných financí se týká specifických finančních transakcí a operací, které se odehrávají mezi subjekty veřejného sektoru na jedné straně a ostatními účastníky finančních transakcí, jako jsou domácnosti, firmy, neziskové organizace a zahraničními subjekty na straně druhé.

Nejširší pojetí veřejných financí představuje veřejný sektor. Pro užší pojetí se používá pojem sektor vládních institucí, často označovaný jako veřejné finance nebo veřejné rozpočty. Toto vymezení je používané v mezinárodních srovnáních a ve výkaznictví například vůči Evropské komisi a Mezinárodnímu měnovému fondu. Sektor vládních institucí lze členit na tři skupiny, a to ústřední vládní instituce, místní vládní instituce a fondy sociálního zabezpečení. Mezi ústřední vládní instituce řadíme státní rozpočet, státní fondy, státní příspěvkové organizace, veřejné výzkumné instituce, a jiné. Ve skupině místní vládní instituce, můžeme nalézt obce, kraje, dobrovolné svazky obcí, regionální rady soudržnosti a další. Fondy sociálního zabezpečení mají ve svém výčtu zdravotní pojišťovny, Svaz zdravotních pojišťoven a ostatní.³

Běžně se chybně předpokládá, že veřejný sektor a veřejné finance jsou omezeny pouze na státní rozpočet. I když státní rozpočet tvoří nejrozsáhlejší část sektoru vládních institucí objemově a finančně je s ním propojeno mnoho dalších subjektů veřejného i soukromého sektoru, je státní rozpočet jednou z mnoha částí sektoru vládních institucí. Důležitou poznámkou je, že státní rozpočet a rozpočty státních fondů slouží jako hlavní nástroje pro provádění hospodářské politiky vlády České republiky.

3.3 Státní rozpočet

Státní rozpočet České republiky je základním ekonomickým dokumentem státu, který stanoví předpokládané příjmy a výdaje na konkrétní rozpočtový rok. Jedná se o plán hospodaření veřejných financí, který reflektuje prioritní cíle státní politiky, ekonomickou

³ MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, *Studijní text ke zvláštní části úřednické zkoušky pro obor státní služby Finance, 2. aktualizované vydání* [online]. (PDF). [cit. 2023-09-3]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/zkusebni-otazky-a-odborna-literatura.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

situaci země a potřeby společnosti. Státní rozpočet jako soubor finančních vztahů, sloužící k zajišťování financování klíčových funkcí státu během rozpočtového roku, který je shodný s rokem kalendářním. Státní rozpočet může být vytvořen ve třech variantách, a to jako vyrovnaný, přebytkový či schodkový.⁴

Státní rozpočet představuje nejvýznamnější pilíř rozpočtové soustavy státu, sloužící zejména k efektivní distribuci části národního důchodu skrze mechanismy v peněžním vyjádření. Státní rozpočet přitom plní důležité funkce, jednou z těchto funkcí je úloha rozdělování ekonomických zdrojů, které nepodléhají rozhodování trhu, ale jsou řízeny vládou. Hlavním cílem je koncentrovat finanční prostředky nezbytné pro zajištění produkce nebo financování veřejných statků, jako je například školství, justice, armáda a jiné. Další funkce se zabývá přerozdělováním části příjmů ekonomických subjektů s cílem snížit nerovnosti v příjmech a majetku ve společnosti. Následující stabilizační funkce souvisí s ovlivňováním celkové poptávky v národním hospodářství prostřednictvím fiskální politiky vlády, a to buď expanzivní nebo restriktivní formou. Úpravou rozpočtových příjmů a výdajů lze zmírnit výkyvy hospodářského cyklu a tlumit inflační tlaky v ekonomice.

Pro efektivní výkon těchto funkcí je klíčová jednotná struktura v rámci klasifikace rozpočtové skladby, ta je definovaná právním předpisem Ministerstva financí, je aplikována v celém procesu sestavování, schvalování, realizace, úprav a hodnocení státního rozpočtu. Konkrétně se jedná o vyhlášku č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě, která slouží jako prováděcí předpis k zákonu o rozpočtových pravidlech a také k zákonu č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Tato jednotná struktura rozpočtových příjmů a výdajů je používána nejen pro státní rozpočet, ale i pro rozpočty místních samospráv. Používá se mimo jiné při monitorování plnění státního rozpočtu organizačních složek státu, při dohledu nad tvorbou a čerpáním rezervního fondu státních subjektů, při pohybech na účtech státních finančních aktiv.

Rozpočtová skladba člení příjmy a výdaje dle dvanácti druhů třídění: odpovědnostní, druhové, odvětvové, konsolidační, podkladové, prostorové, nástrojové, doplňkové,

⁴ MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, Sekce veřejné rozpočty, *Státní rozpočet v kostce 2022 kapesní příručka Ministerstva financí* [online]. (PDF). [cit. 2023-09-3]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/statni-rozpocet/rozpocet-v-kostce/statni-rozpocet-v-kostce-2022-47759>

programové, účelové, strukturální a transferové.⁵ Třídění příjmů a výdajů na podkladové, prostorové a nástrojové je utvořeno z hlediska zdroje finančních toků.

Odpovědnostní třídění nalezneme v příloze č. 1 vyhlášky č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě, s vymezením jednotlivých správců kapitol a jejich číselných označení. Druhé hledisko provádí klasifikaci všech příjmů a výdajů na příjmových a výdajových typech. Nejnižší jednotkou klasifikace jsou rozpočtové položky. Rozpočtové položky jsou dále agregovány do podseskupení rozpočtových položek, následně do seskupení rozpočtových položek a seskupení do rozpočtových tříd. Přesná uspořádání jednotlivých položek, podseskupení, seskupení a tříd je podrobně specifikováno v příloze č. 2 prováděcí vyhlášky.

Pro státní příspěvkové organizace je typické odvětvové třídění podle vyhlášky č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě. Z hlediska odvětvového se třídí všechny výdaje. Při kategorizaci příjmů a výdajů z odvětvového hlediska představuje nejnižší úroveň kategorizace rozpočtový paragraf. Paragrafy jsou seskupeny do rozpočtových pododdílů, pododdíly do rozpočtových oddílů a oddíly do rozpočtových skupin. Čísla paragrafů jsou čtyřmístná, přičemž první číslo označuje skupinu, druhé oddíl, třetí pododdíl a čtvrté samotný paragraf. Detailní informace o paragrafech, pododdílech, oddílech a skupinách, včetně jejich číselného označení, lze nalézt v odvětvovém klasifikačním schématu rozpočtové struktury, které je uvedeno v příloze č. 3 vyhlášky č. 412/2021 sb., o rozpočtové skladbě.

Centrálním prvkem dokumentace státního rozpočtu je zákon o státním rozpočtu. Zákon o státním rozpočtu disponuje paragrafovým strukturováním a přílohovou částí. V rámci paragrafového obsahu zákona, jsou primárně ustanovena celková příjmová a výdajová hladina státního rozpočtu, stanovení přebytku či schodku a metodika jeho řešení. Paragrafová sekce dále odkazuje na přílohy uvedené v zákoně, které komplexně prezentují bilanci příjmů a výdajů státního rozpočtu, celkový souhrn příjmů a výdajů státního rozpočtu rozdělených do kapitol a závazné ukazatele pro jednotlivé kapitoly.

⁵ MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, *Studijní text ke zvláštní části úřednické zkoušky pro obor státní služby Finance, 2. aktualizované vydání* [online]. (PDF). [cit. 2023-09-3]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/zkusebni-otazky-a-odborna-literatura.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

V paragrafovém oddílu zákona jsou také specifikovány očekávané příjmy z rozpočtu Evropské unie a odvody do rozpočtu Evropské unie. Rovněž jsou tam zahrnuté finanční interakce mezi státním rozpočtem a regionálními rozpočty.

Kromě zákona o státním rozpočtu se v této dokumentaci nachází další klíčové prvky, mezi které patří Usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, týkající se vládního návrhu zákona o státním rozpočtu včetně případných schválených pozměňovacích návrhů, Usnesení vlády České republiky k návrhu zákona o státním rozpočtu, Makroekonomický rámec, Zpráva ke státnímu rozpočtu, Rozpočty územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti.⁶ Zahrnuty jsou tam také informace o očekávaném vývoji státních finančních aktiv a pasiv. Důležitým prvkem je také tabulková část, která podrobně mapuje strukturu celého státního rozpočtu nebo jeho vybraných segmentů, a to z různých perspektiv.

Základní normou pro vytvoření státního rozpočtu je zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů. Návrh legislativního aktu týkajícího se státního rozpočtu se zpracovává ve spolupráci mezi Ministerstvem financí a správci jednotlivých kapitol, územních samosprávných celků, státních fondů a dalšími právníky a fyzickými subjekty, které žádají finanční prostředky ze státního rozpočtu. Ministerstvo financí má odpovědnost za koordinaci tvorby návrhu zákona o státním rozpočtu.

V rozpočtových pravidlech je v § 8 stanovena povinnost správců kapitol, státních fondů, územních samosprávných celků a dalších subjektů dodat Ministerstvu financí potřebná data nezbytná k sestavení návrhu zákona o státním rozpočtu.

Kapitoly státního rozpočtu reflektují sféru působnosti a odpovědnosti ústředních orgánů státní správy. Státní rozpočet v rámci období roku 2023 zahrnuje 49 kapitol. Státní rozpočet je strukturován do závazných ukazatelů kapitol, které rozdělují alokaci finančních prostředků na prioritní oblasti, jež jsou dlouhodobě sledovány vládou, ministerstvem financí, jednotlivými kapitolami státního rozpočtu a dalšími zainteresovanými subjekty. Závazné ukazatele zároveň představují nejnížší úroveň v rámci členění kapitol státního rozpočtu,

⁶ MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, *Studijní text ke zvláštní části úřednické zkoušky pro obor státní služby Finance, 2. aktualizované vydání* [online]. (PDF). [cit. 2023-09-3]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/zkusebni-otazky-a-odborna-literatura.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

kteře jsou schvalovány zákonem. U rozpočtů jednotlivých kapitol nalezneme vymezení souhrnnými, specifickými a průřezovými ukazateli. Souhrnné ukazatele stanovují celkové příjmy a výdaje pro každou rozpočtovou kapitolu. Specifické a průřezové ukazatele jsou následně stanoveny z celkového objemu souhrnných ukazatelů.

Specifické ukazatele se zaměřují na příjmy a výdaje spojené s charakteristickými aktivitami dané rozpočtové kapitoly. Příkladem specifických výdajů u Ministerstva zemědělství (MZe) jsou dotace Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu na jeho činnost. U Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) lze uvést jako konkrétní příklad specifického ukazatele v roce 2023, výdaje spojené s výkonem předsednictví České republiky v Radě Evropské unie, nebo výdaje na školní a vysokoškolský sport.

Průřezové ukazatele jsou odděleně sledované z úrovně vlády a jedná se o výdaje rozlišované z hlediska jejich příslušnosti k daným celkům. Typickým příkladem průřezového ukazatele vyskytujícím se téměř v každé kapitole jsou výdaje na platy zaměstnanců, přiděl do fondu kulturních a sociálních potřeb, výdaje na povinné pojistné placené zaměstnavatelem.

Všechny změny schváleného rozpočtu jsou realizovány prostřednictvím implementace rozpočtových opatření. Co se rozumí pod pojmem rozpočtové opatření nalezneme v § 23, odst. 1 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů. Rozpočtová opatření jsou tímto ustanovením definována jako:

- přesun financí státního rozpočtu v mezích závazných ukazatelů stanovených zákonem o státním rozpočtu nebo mezi závaznými ukazateli určenými správcem kapitoly
- povolené překročení rozpočtu výdajů, které nesmí narušit závazné ukazatele
- vázání financí státního rozpočtu v rámci rozpočtu, aniž by došlo k modifikaci závazných ukazatelů
- paralelní zvýšení příjmů a výdajů státního rozpočtu dle § 24 odst. 1 písm. d), kde jsou uvedeny pravomoci vlády nebo na základě zmocnění pravomoci ministra financí a § 24 odst. 4, specifikuje pravomoc ministra financí při celkovém zvýšení příjmů i výdajů státního rozpočtu beze změny jeho salda

- snížení nebo přesunutí příjmů za podmínky, že saldo příjmů a výdajů kapitoly zůstává neměnné
- snížení nebo zvýšení jednoho ze závazných ukazatelů rozpočtu výdajů.⁷

Po provedených úpravách se termínem „rozpočet po změnách“ myslí schválený rozpočet, který byl upraven na základě provedených rozpočtových opatření. Obecně platí, že se jedná o schválený rozpočet, který byl modifikován o každé rozpočtové opatření (s výjimkou povoleného překročení výdajů a vázání) během rozpočtového roku.

3.4 Hospodaření státních příspěvkových organizací

Základem současné úpravy pravidel hospodaření příspěvkových organizací zřizovaných státem nalezneme v zákoně č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů. Tento zákon definuje obsah zákona v § 1 písm. d), kde je uvedeno, že upravuje finanční hospodaření organizačních složek státu a příspěvkových organizací zřízenými organizačními složky státu. Oblastí hospodaření příspěvkových organizací se konkrétněji zabývá § 53 až § 70, díl druhý, Hlava XIII.

Příspěvková organizace spravuje finanční prostředky získané z hlavní činnosti a také peněžní prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu, avšak pouze v rámci finančních podmínek stanovených zřizovatelem. Dále provádí hospodaření s finančními zdroji z vlastních fondů, získanými prostředky z dalších činností, peněžními dary od fyzických a právnických osob, finančními prostředky zahraničního původu a také prostředky z rozpočtů územních samosprávných celků a státních fondů. Hospodaření zahrnuje i prostředky poskytnuté z rozpočtu Evropské unie. V případě příspěvkové organizace zřízené zvláštním zákonem je hlavní činností činnost vymezená zvláštním zákonem.⁸

Příspěvkové organizace se zřizují s primárním záměrem plnit specifické úkoly v rámci vztahu k třetím osobám. K plnění těchto specifických úkolů je nutné, aby disponovala zdroji ve formě příspěvku na provoz, a to v případě, že výnosy z mimorozpočtových zdrojů nepokryjí náklady související s provozem. V sestavovací fázi

⁷ ČESKO. Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-218#f2049128>

⁸ ČESKO. Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-218#f2049128>

rozpočtu je nezbytné, aby příspěvková organizace zahrnula do rozpočtu veškeré prostředky, které jsou jí známy a které má v úmyslu přijmout, v opačném případě dochází k neopodstatněným finančním nárokům na státní rozpočet. Příspěvková organizace má povinnost zajistit, že nedojde ke zhoršení stanoveného hospodářského výsledku. V rámci této povinnosti nesmí uzavírat závazky na finanční platby, pokud nedisponuje dostatečným krytím v rámci vlastního rozpočtu. Pro příspěvkové organizace platí stejný režim omezení v oblasti hospodaření s finančními prostředky, jako pro organizační složky státu. Příjmy vyplývající z prodeje či pronájmu nemovitého majetku České republiky jsou zařazeny jako příjem do státního rozpočtu. Příspěvkové organizace jsou tudíž povinny tyto finanční toky odvádět do státního rozpočtu.

Finanční vztahy příspěvkové organizace ke státnímu rozpočtu jsou stanoveny zřizovatelem, jenž je povinen měnit výši odvodů v případě výrazné změny podmínek, na jejichž základě byly odvody do rozpočtu stanoveny. Zároveň může zřizovatel při významné změně podmínek zvýšit stanovený příspěvek. Povinnost zvýšit příspěvek není automatická, neboť kapacita správce kapitoly k poskytování vyšších finančních prostředků ze státního rozpočtu může být limitována. V takovém případě je nezbytné projednat s příspěvkovou organizací možnosti zvýšení jejich vlastních příjmů nebo snížení provozních nákladů. Existuje také možnost poskytnutí návratné finanční výpomoci, která vychází z potřeby úhrady ztráty z minulého roku prostřednictvím zisku roku následujícího, kdy organizace nedisponuje dostatečným množstvím prostředků v bance na běžný provoz.

Státní příspěvková organizace je podle rozpočtových pravidel oprávněna vytvářet následující finanční fondy:

- rezervní fond
- fond reprodukce majetku
- fond odměn
- fond kulturních a sociálních potřeb

Příspěvková organizace smí rozdělovat zlepšený hospodářský výsledek do těchto fondů pouze za předpokladu, že byl v předchozím období uhrazen případný zhoršený hospodářský výsledek za předchozí rok nebo roky. V případě rezervního fondu lze rozdělovat bez omezení. Pro fond odměn a fond reprodukce majetku již platí omezení

stanovené zákonem. Do fondu reprodukce majetku může organizace rozdělit maximálně 25 % zlepšeného hospodářského výsledku. U fondu odměn platí podmínka, že může být rozděleno až 80 % zlepšeného hospodářského výsledku, ale ne více než 80 % limitu prostředků vyčleněných na platy nebo přípustného objemu prostředků na platy.⁹ Tvorbu jednotlivých fondů provede příspěvková organizace po schválení výše zlepšeného hospodářského výsledku zřizovatelem. Rozčlenění zlepšeného hospodářského výsledku do jednotlivých fondů probíhá až v následujícím účetním období. Při porušení rozpočtové kázně vztahující se k hospodaření s příslušným fondem, hradí se odvod i penále z fondu, u kterého k porušení došlo. Pokud na příslušném fondu není dostatek finančních prostředků, lze uhradit odvod i penále z výnosu hlavní činnosti organizace.

3.4.1 Rezervní fond

Nejvíce flexibilním je rezervní fond, jak je výše uvedeno, jeho tvorba pochází ze zlepšeného hospodářského výsledku, ale také z peněžních darů a z finančních prostředků ze zahraničí. Rezervní fond je konstituován rovněž z jiných finančních zdrojů, zahrnujících individuální a systémové dotace pro financování dotačních investičních akcí, dotace na pokrytí výdajů, které již jsou nebo mají být hrazeny z rozpočtu Evropské unie, včetně stanoveného podílu státního rozpočtu na tyto výdaje, a také dotace na pokrytí výdajů dle mezinárodních smluv, skrze které jsou České republice svěřeny finanční prostředky z různých finančních mechanismů, včetně stanoveného podílu státního rozpočtu na financování těchto výdajů. V případě, že tyto dodatečné prostředky nejsou spotřebovány do konce kalendářního roku, jsou přesunuty do rezervního fondu, kde slouží jako zdroj financování v následujících letech. Tyto prostředky mohou být využity pouze pro předem stanovený účel a jejich sledování je účelově a účetně odlišeno v rámci rezervního fondu. Finanční prostředky, které nebyly využity pro zadaný účel, podléhají finančnímu vyrovnání se státním rozpočtem v roce, kdy byl splněn účel, pro který byla dotace původně poskytnuta.

Prostředky rezervního fondu lze využít pro účely, pokrytí zhoršeného hospodářského výsledku, k úhradě sankcí, za souhlasu zřizovatele také k posílení fondu reprodukce majetku, k překlenutí časového nesouladu mezi náklady a výnosy. Rezervní fond lze využít také na hrazení ztrát zhoršených hospodářských výsledků vzniklých před nabytím účinnosti

⁹ ČESKO. Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-218#f2049128>

zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech podle § 55 odst. 2. Toto ustanovení nařizuje zřizovateli povinnost projednat s příspěvkovou organizací zabezpečení úhrady zhoršeného hospodářského výsledku běžného roku do konce následujícího rozpočtového roku.

Rezervní fond lze využít pro krytí finančně nezajištěných potřeb organizace v průběhu rozpočtového roku pouze za předpokladu, že bylo čerpání rezervního fondu rozpočtováno. V tomto případě se použití rezervního fondu započítává do výnosů příspěvkové organizace. Nespotebovaná část rozpočtovaná na krytí potřeb a převedená do výnosů příspěvkové organizace se vrátí před zpracováním roční závěrky do rezervního fondu.¹⁰

3.4.2 Fond reprodukce majetku

Státní příspěvkové organizace vytvářejí peněžní fond reprodukce majetku (FRM), který slouží k financování pořízení, oprav a udržování dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, včetně jeho technického zhodnocení. Fond je možné využít i jako zdroj pro finanční krytí na pořízení krátkodobého hmotného a nehmotného majetku. Není tedy rozhodující, zda se jedná o majetek investiční nebo neinvestiční.

Nejčastěji je fond reprodukce majetku tvořen z odpisů hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku a z přidělu ze zlepšeného hospodářského výsledku. U tvorby z odpisů majetku je nutné, aby příspěvková organizace zajistila finanční krytí, a to ke dni sestavení účetní závěrky. Při výrazném navýšení odpisů, ke kterému může dojít například po rekonstrukci budovy, kde dojde k navýšení o technické zhodnocení, může dojít k situaci, že příspěvek z rozpočtu ani vlastní výnosy nepokryjí tvorbu fondu z odpisů. V takovém případě organizace snižuje výsledkově tento rozdíl ve fondu reprodukce majetku. Tuto skutečnost musí organizace zdůvodnit v příloze účetní závěrky.

Dále je možná tvorba fondu reprodukce majetku z darů a prostředků poskytnutých ze zahraničí účelově určených na pořízení a technické zhodnocení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku, včetně výnosů z povolených veřejných sbírek za stejným účelem.

¹⁰ ČESKO. Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-218#f2049128>

Méně častá je tvorba z výnosů v rámci prodeje nemovitého majetku, jenž příspěvková organizace získala darem nebo děděním ve prospěch státu.

V případě bezúplatného převodu nemovitého majetku, který je možné převést pouze na organizační složku státu nebo příspěvkovou organizaci, povoluje právní úprava možnost převést současně prostředky ve výši oprávek vztahujících se k danému majetku z fondu reprodukce majetku.

3.4.3 Fond odměn a fond kulturních a sociálních potřeb

Fond odměn je tvořen pouze ze zlepšeného hospodářského výsledku a využívá se výhradně při překročení prostředků rozpočtovaných na platy.

Příspěvková organizace má povinnost tvořit fond kulturních a sociálních potřeb (FKSP), který je určen k zajištění kulturních a sociálních potřeb zaměstnanců a případně dalších osob. Při hospodaření s fondem mají příspěvkové organizace povinnost řídit se až do konce 2023 vyhláškou Ministerstva financí č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb. Uvedená vyhláška určuje výši, v jaké se provádí tvorba fondu. Jedná se o procentuální vyjádření ročního objemu prostředků zúčtovaných na platy a náhrady platů, v případě organizací odměňovaných mzdou, se jedná o roční objem zúčtovaný na mzdy a náhrady mzdy. V roce 2022 a 2023 je výše stanovena uvedenou vyhláškou ve výši 2 % a příspěvková organizace musí tuto výši přesně dodržet.

Významnou změnou pro příspěvkové organizace je zrušení vyhlášky č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních služeb k 31.12.2023. Fond kulturních a sociálních potřeb se po zrušení vyhlášky řídí ustanovením § 60 rozpočtových pravidel. Nově stanovená výše tvorby činí 1 %, z toho musí být nejméně 50 % rozpočtovaného přídělu určeno na produkty spoření na stáří zaměstnanců. Produkty spoření na stáří musí být osvobozeny od daně z příjmů fyzických osob. Nový pojem produkt spoření na stáří a ustanovení o daňové podpoře těchto produktů vymezuje § 15a a § 15b zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. V případě produktů spoření na stáří vzniklých před počátkem roku 2024 se použijí přechodná ustanovení zavedené zákonem č. 462/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s rozvojem finančního trhu a s podporou zajištění na stáří. Významnost této změny pro organizace spočívá zejména v alokaci prostředků vázaných na rozpočet k 1. lednu rozpočtového roku. Částka rozpočtovaná na počátku roku neodpovídá skutečné částce na konci ročního období, přesná výše skutečného základního přídělu odpovídající danému

procentu se vytváří v rámci účetní závěrky. I přes tuto skutečnost musí zůstat částka alokovaná na produkty příspěvku na stáří ve výši původního rozpočtu a v případě zůstatku musí být převedena a účelově vázaná na produkty na stáří i pro další období. Druhá polovina rozpočtu je určena na tzv. volné prostředky, kde zrušením vyhlášky došlo k poměrně velkému uvolnění pravidel a zaměstnavatel spolu s odborovou organizací, pokud v organizaci působí, může vytvářet pravidla vlastní. Tato výhoda je značně omezena právě povinnou alokací příspěvku na produkty na stáří, kdy je nutné sledovat pečlivě vývoj mzdových prostředků, aby nedošlo k přečerpání volných prostředků a tím k porušení rozpočtové kázně podle rozpočtových pravidel. Na organizaci je tím kladena daleko větší zátěž než za předchozích podmínek, a to hlavně z hlediska důsledného sledování vývoje mzdových prostředků.

Dalšími příjmy fondu mohou být náhrady škody a pojistná plnění od pojišťovny, ale v tomto případě se musí jednat o náhrady plnění, která se vztahují k majetku, který byl výslovně pořízen z fondu.¹¹ Fond kulturních a sociálních potřeb je možné také tvořit dary, a to jak peněžními, tak nepeněžními dary. Podstatné je, aby bylo jednoznačně určeno, že dar je směřován přímo do fondu, nejlépe prostřednictvím darovací smlouvy. U darů do tohoto fondu, se nejčastěji jedná o prostředky nebo nepeněžní dary určené na vybavení rekreačních objektů. Zároveň platí, že příjmy z pronájmu rekreačních zařízení jsou příjmy fondu kulturních a sociálních potřeb, a to pouze v případě příspěvkových organizací.

Pro čerpání fondu sestavuje příspěvková organizace samostatný rozpočet. V tomto dokumentu vymezuje rozpočtovanou částku, její členění na jednotlivé výdaje, kterými mohou být rozpočtovány částky na stravování, rekreaci, sportovní a kulturní vyžití, příspěvky na penzijní pojištění a jiné. Poskytované příspěvky z fondu nesmí být diskriminační, jsou rovnoměrně rozděleny na všechny zaměstnance. Nelze rozlišovat výše úvazku ani délku pracovní neschopnosti zaměstnance. Nárok na příspěvek náleží zaměstnancům na rodičovské, mateřské či otcovské dovolené, důchodcům i zaměstnancům, kteří zahajují pracovní poměr v průběhu roku. Podrobná pravidla čerpání může organizace vymezit vnitřním předpisem.

¹¹ KRAUSOVÁ, P., MORÁVEK, Z. *Vyhláška o fondu kulturních a sociálních potřeb*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-9-26]. ASPI_ID KO114_2002CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

V případě nevyčerpání nárokového příspěvku fondu, se určená částka nepřevádí jednotlivým zaměstnancům do dalších let, ale stává se součástí fondu pro následující období. V takovém případě se jedná o počáteční stav fondu.

4 Vlastní práce

V rámci vlastní práce je provedena analýza finančního zabezpečení a hospodaření dvou státních příspěvkových organizací na základě modelových příkladů. Konkrétně se jedná o dvě příspěvkové organizace, z nichž jedna je zařazena do resortu školství a druhá do resortu zemědělství. I přes významné odlišnosti v jejich činnosti obě organizace podléhají stejným právním předpisům České republiky, pokud se jedná o čerpání a hospodaření s příspěvky ze státního rozpočtu. Vlastní práce obsahuje koncizní charakteristiku resortů a zřizovatelů, zahrnující počet zřízených příspěvkových organizací a celkový přehled výdajů v roce 2022. Tento popis přesně reflektuje objemové odchylky v rámci modelových případů a usnadňuje přesnější orientaci. Následující podkapitoly detailně analyzují klíčové aspekty této problematiky, s důrazem na proces financování. Zkoumá se, zda je proces transparentní, jednoduchý nebo komplikovaný a zda je vhodný pro zřizovatele, tak i pro příspěvkové organizace. Dále je kladen důraz na předvídatelnost financování včetně jeho zdrojů. Zaměřen je také na otázky týkající se vzájemných vazeb mezi zřizovateli a organizacemi, metodického vedení a efektivity komunikace.

4.1 Resort školství

Resort školství v České republice zahrnuje celou řadu činností, které souvisejí se vzděláním a výchovou občanů. Česká republika disponuje komplexním školským systémem, obsahujícím základní, střední a vysoké školy, ale také systémem speciální a institucionální výchovy spojené se vzděláním. V oblasti speciální a institucionální výchovy se můžeme setkat s výchovnými a diagnostickými ústavami, dětskými domovy, středisky výchovné péče a také se školami pro tělesně postižené, pro sluchově a zrakově postižené, a se školským zařízením pro děti cizince.

Hlavním orgánem veřejné správy, který má na starost dohled nad vzděláváním v České republice je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Zároveň je zřizovatelem 75 příspěvkových organizací, které jsou prostřednictvím MŠMT přímo řízeny. Kompetence řízení a metodické podpory jsou rozčleněny napříč ministerstvem podle oblasti působnosti v rámci jednotlivých sekcí, odborů a oddělení. V oblasti financování příspěvkových organizací je největší část řízení a podpory zajišťována prostřednictvím sekce ekonomické

a legislativní, v případě výkaznictví, veřejných zakázek a majetkoprávních záležitostí spadá problematika do kompetencí sekce informatiky, statistiky a analýz.

4.1.1 Rozpočtová kapitola Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Financování školství zahrnuje rozsáhlé zdroje. Rozpočty vzdělávacích institucí a jiných školských zařízení spočívají v kombinaci finančních zdrojů, převážně ze státního rozpočtu, ale v návaznosti na zřizovatele se na financování mohou podílet také další zdroje, kterými jsou například dotace z Evropské unie, rozpočty místních samospráv, dary a příjmy z činnosti. Z hlediska státního rozpočtu směřuje největší podíl finančních prostředků do oblasti regionálního školství.

Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy náleží kapitola číslo 333 státního rozpočtu. Pro rok 2022 byly zákonem č. 344/2022 o státním rozpočtu České republiky na rok 2022 stanoveny celkové příjmy ve výši 12 936 718 836 Kč a výdaje v celkové výši 251 937 602 949 Kč, z toho výdaje regionálního školství a přímo řízených organizací činí 579 843 667 Kč.

Tabulka č. 1 Základní výdajové ukazatele kapitoly 333 pro rok 2022

Výdajové ukazatele kapitoly 333 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	
Výdaje celkem	251 937 602 949,00 Kč
V tom:	
Věda a vysoké školy	48 273 547 881,00 Kč
Výdaje regionálního školství a přímo řízených organizací	190 255 220 027,00 Kč
Podpora činnosti v oblasti mládeže	381 266 938,00 Kč
Výdaje spojené s výkonem předsednictví ČR v Radě Evropské unie	7 369 040,00 Kč
Podpora činnosti v oblasti sportu	334 291 031,00 Kč
Výdaje na programy spolufinancované z rozpočtu Evropské unie a z prostředků finančních mechanismů mimo výzkum, vývoj a inovace	10 405 348 109,00 Kč
Ostatní výdaje na zabezpečení úkolů resortu	2 280 559 923,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování z dat uvedených v zákoně č. 344/2022 o státním rozpočtu na rok 2022

4.1.2 Státní příspěvková organizace – Dětský diagnostický ústav

Modelovým příkladem z resortu školství je státní příspěvková organizace pod celým názvem: Dětský diagnostický ústav, středisko výchovné péče, základní škola a školní

jídelna, Hradec Králové, Říčařova 277. Organizace má hlavní sídlo v ulici Říčařova 277, 503 01 Hradec Králové.

Statutárním zástupcem a ředitelem organizace je PhDr. Pavel Janský, Ph.D. Jedná se o školské zařízení, které se z hlediska odvětvového třídění rozpočtu, podle vyhlášky č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě dělí na čtyři části paragrafového členění:

- paragraf 3132 Dětský diagnostický ústav (dále jen DDÚ)
- paragraf 3148 Středisko výchovné péče (dále jen SVP)
- paragraf 3114 Speciální základní škola (dále jen ZŠ)
- paragraf 3141 Školní stravování (dále jen ŠJ)

Na základě tohoto paragrafového členění předkládá příspěvková organizace také podklad pro rozpis ke schválenému rozpočtu. Paragrafový rozpis schvaluje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Tabulka č. 2 Paragrafové členění – podklad pro rozpis rozpočtu

Informace o schváleném rozpočtu na rok 2023 - podklad pro rozpis											
<i>Dětský diagnostický ústav, středisko výchovné péče, základní škola a školní</i>											
Název organizace:	<i>jídelna, Hradec Králové, Říčařova 277</i>									ev. č. 32	
IČ:	62690001										
Bankovní spojení:	2034511/0710										
Ukazatel	Příspěvek na provoz celkem limit	Mzdové prostředky limit	v tom:		Ostatní běžné výdaje limit	v tom:			Počet zaměstnanců limit	Výnosy z vlastní činnosti	Rozpočet čerpání rezervního fondu
			platy	OOO limit		odvody	příděl do FKSP	provozní běžné výdaje			
Schválený rozpočet	95 386 690	63 558 218	63 458 218	100 000	31 828 472	21 482 678	1 269 164	9 076 630	114,880	987 000	3 000 000
§ 3114	12 840 719	8 877 459	8 877 459	0	3 963 260	3 000 581	177 549	785 130			
§ 3132	36 139 193	23 537 955	23 507 955	30 000	12 601 238	7 955 829	470 159	4 175 250			
§ 3141	5 751 171	2 898 263	2 898 263	0	2 852 908	979 613	57 965	1 815 330			
§ 3148	40 655 607	28 244 541	28 174 541	70 000	12 411 066	9 546 655	563 491	2 300 920			

Zdroj: DDÚ, SVP, ZŠ a ŠJ, Hradec Králové, podklad pro rozpis rozpočtu

Dětský diagnostický ústav má dvě pracoviště v Hradci Králové, a to pracoviště DDÚ Říčařova s kapacitou 24 lůžek a DDÚ Brandlova s kapacitou 8 lůžek. Středisko výchovné péče má celkem pět pracovišť, z toho jsou dvě pracoviště pobytová. SVP Říčařova s kapacitou 16 lůžek a SVP Rybitví disponuje kapacitou 12 lůžek. Zbýlá tři střediska

výchovné péče jsou pouze ambulantní a nachází se ve městech Náchod, Trutnov a Ústí nad Orlicí. Speciální základní škola má celkovou kapacitu 60 žáků a je rozmístěna podle kapacit pobytových zařízení. Školní stravování zajišťují dvě školní jídelny umístěné při pobytových zařízeních DDÚ s celkovou kapacitou 130 - ti jídel.

Limit počtu pracovníků pro celou organizaci činí 114,88 přepočtených úvazků. Všichni zaměstnanci organizace jsou v pracovním poměru a jejich odměňování je vázané na platné platové tabulky. Činnosti prováděné na dohodu o provedení práce nebo na dohodu o pracovní činnosti jsou v organizaci zastoupeny v minimální nezbytné míře. Dohody jsou uzavírány na činnosti jako je technický dozor u plynové kotelny, zajištění interního auditu, pořádání akcí pro děti a úklidové služby.

Hlavní účel organizace a předmět činnosti je vymezen § 5 a § 17 zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. § 16, § 44 a § 119, zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a prováděcími předpisy. Příspěvková organizace poskytuje i základní vzdělání žákům v základní škole a poskytuje stravování dětem a žákům ve školní jídelně.¹² Organizace nevykonává jinou činnost ve smyslu § 63 odst. 1 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

Organizace je z hlediska hlavní činnosti členěna na dvě části zařízení, a to dětský diagnostický ústav a středisko výchovné péče.

Základní činnosti DDÚ:

- diagnostika dítěte: provádění komplexní diagnostiky osobnosti a intelektu dítěte, zahrnující diagnostiku pedagogickou a etopedickou
- edukace dítěte: realizace výchovných a vzdělávacích aktivit směřujících k rozvoji osobnosti dítěte v souladu s jeho individuálními výchovně vzdělávacími potřebami a stanovenými prioritami

¹² DDÚ, SVP, ZŠ a ŠJ, Hradec Králové, *Změna zřizovací listiny*, MŠMT Č.j. 35 973/05-25, 15.12.2005

- výchovně terapeutické úkoly: přijímání pedagogických, režimových a speciálních opatření zaměřených na nápravu poruch chování, sociálních vztahů a přizpůsobení
- sociálně právní úkony: aktivity orientované na sociálně-právní ochranu dítěte a zajištění jeho sociálních potřeb
- organizační úkoly: činnosti spojené s umístováním dítěte ve spolupráci s orgány sociálně právní ochrany a spolupráce s dalšími relevantními subjekty v oblasti péče o ohrožené děti

Střediska výchovné péče se specializují na děti s rizikem poruch chování a negativních jevů v sociálním vývoji. Prostřednictvím ambulancí a pobytových částí pracovišť poskytuje všestrannou preventivní, speciálně pedagogickou, psychologickou a poradenskou pomoc včetně terapeutické péče. Zaměřují se také na preventivní speciální pedagogickou péči pro klienty. Poskytují odborné konzultace a pomoc osobám odpovědným za výchovu dětí. Na základě požadavků školských zařízení zajišťují metodickou a speciálně pedagogickou pomoc školám a třídním kolektivům.

4.2 Finanční řízení a hospodaření DDÚ, SVP, ZŠ a ŠJ

Hlavní činnost organizace je financována příspěvkem ze státního rozpočtu. Mimorozpočtové zdroje zastávají pouze podpůrnou roli v rámci financování. Jedná se o dotace, dary a zapojení zdrojů z vlastních fondů. K mimorozpočtovým zdrojům náleží také výnosy z ošetrovného, které stejně jako předchozí uvedené mimorozpočtové zdroje pokrývají pouze malou část v oblasti financování organizace.

4.2.1 Rozhovor s ředitelem organizace PhDr. Pavlem Janským, Ph.D.

Na téma financování a hospodaření byl v listopadu roku 2022 uskutečněn osobní rozhovor s ředitelem organizace DDÚ, SVP, ZŠ a ŠJ, Hradec Králové, PhDr. Pavlem Janským, Ph.D. Tento rozhovor byl veden na téma financování a hospodaření organizace. Rozhovor probíhal volnou formou a v jeho průběhu byly kladeny konkrétní dotazy.

Který orgán schvaluje Vámi sestavený rozpočet?

„Rozpočet schvaluje zřizovatel, kterým je Ministerstvo školství.“

Na základě, jakých ukazatelů je Vám schválena výše příspěvku ze státního rozpočtu?

„Pro schválení požadované výše předkládáme skutečné čerpání předchozího roku, návrh rozpočtu s komentářem a platovou inventuru.“

Probíhá tedy aktivní jednání o výši rozpočtu mezi Vámi a zřizovatelem?

„Ano, každoročně jednáme v rámci dohodovacího řízení, kde předkládáme finanční plán a odůvodňujeme zvýšené potřeby.“

Máte v rámci rozpočtu stanovené závazné ukazatele nebo jiné podmínky, které musíte sledovat při čerpání rozpočtu?

„Ano, máme závazné ukazatele, a to prostředky na platy včetně OON, zákonné odvody, FKSP a ONIV. Sledujeme také paragrafové členění a povolený limit pracovních úvazků.“

Sleduje zřizovatel překročení závazných ukazatelů?

„Ano, my jako organizace máme povinnost tyto závazné ukazatele dodržovat. Na konci účetního období zpracováváme rozsáhlý rozbor hospodaření, kde potvrzujeme dodržení závazných ukazatelů a tento rozbor předkládáme zřizovateli.“

V případě hrozby překročení některého ze závazných ukazatelů v průběhu roku, máte možnost úpravy rozpočtu?

„Pokud taková situace vznikne, řešíme ji vždy společně se zřizovatelem. Záleží na výši částky, která podléhá potřebné úpravě. Reálně jsme pokaždé společně se zřizovatelem našli vhodné řešení situace. Změna je vždy odsouhlasena zřizovatelem v mimořádné úpravě rozpočtu.“

Řešíte se zřizovatelem finanční krytí odpisů v rámci rozpočtu?

„Při sestavování rozpočtu, rozpočtujeme také výši odpisů, zároveň předkládáme zřizovateli informaci o případném finančním nekrytí odpisů.“

Rozpočtujete čerpání rezervního fondu a podléhá jeho čerpání schválení zřizovatelem?

„Ano, rezervní fond vždy rozpočtujeme pro případ chybějících financí a vždy jeho rozpočtování podléhá schválení zřizovatelem v rámci schvalování rozpočtu.“

Máte možnost měnit výši čerpání rezervního fondu v průběhu roku?

„Ano, v případě potřeby lze zažádat u zřizovatele o mimořádnou úpravu rozpočtu a zapojit rezervní fond v jiné výši.“

Podléhá čerpání fondu reprodukce majetku také schvalovacímu procesu zřizovatele?

„Fond reprodukce majetku je rozpočtován odděleně, jeho čerpání schvaluje odbor investic zřizovatele.“

Máte možnost čerpání fondu reprodukce majetku měnit v průběhu roku?

„Ano, FRM lze měnit v průběhu roku, děje se tak ve skutečnosti poměrně často, převážně z důvodu oprav nebo vzniku havarijních škod na majetku. Veškeré změny také schvaluje zřizovatel.“

Probíhá ze strany zřizovatele v průběhu roku kontrola čerpání rozpočtu a jeho případná potřeba úpravy?

„Pravidelně ke konci kalendářního roku, přibližně v říjnu a listopadu probíhá kontrola a druhá úprava rozpočtu v návaznosti na vzniklé potřeby.“

Poskytuje Vám zřizovatel metodickou pomoc v oblasti financování?

„Ano, poskytuje, a to jak formou metodických materiálů, tak podpora podle aktuálně řešeného problému. Pravidelně dochází také k neveřejnosprávním kontrolám formou posouzení na místě.“

4.2.2 Finanční řízení, zpracování rozpočtu a vzájemné vztahy

Příspěvek ze státního rozpočtu na zajištění hlavní činnosti organizace poskytuje MŠMT, které je zřizovatelem organizace. V návaznosti na sestavení rozpočtu a určení jeho výše dochází k jednání ve vzájemné součinnosti mezi příspěvkovou organizací a zřizovatelem. U státních příspěvkových organizací je termín roční účetní závěrky a následného sestavení a odeslání veškerých výkazů určen do 25. února následného kalendářního roku. Veškeré související činnosti s řádným ukončením roku v oblasti financování a hospodaření jsou termínově vázány v měsíci lednu a únoru. Jedná se například o podklady pro sestavení závěrečného účtu za daný kalendářní rok a výstupy z externích kontrol. Přestože k sestavení rozpočtu na následující rok včetně střednědobého výhledu dochází v rámci odesílání ročních výkazů do Centrálního systému účetních informací státu

(dále jen CSÚIS), konkrétní podrobná úprava stanovení příspěvku z rozpočtu kapitoly probíhá až v rámci několika jednání se zřizovatelem.

Tabulka č. 3 Výpis odeslaných ročních výkazů

Stav	Datum vytvoření	Datum uveřejnění	IČ účetní jednotky	Název zprávy	Typy zprávy
Nová	06.02.2024 09:44:51	06.02.2024 11:16:15	62690001	[PROCOK] Stav zprávy Výkaz peněžních příjmů a výdajů (6.2.2024 09:44)	Stavová zpráva o výsledcích zpracování
Nová	06.02.2024 09:44:51	06.02.2024 11:16:14	62690001	[JVKOK] Stav zprávy Výkaz peněžních příjmů a výdajů (6.2.2024 09:44)	Stavová zpráva o výsledcích zpracování
Nová	06.02.2024 09:44:49	06.02.2024 11:15:58	62690001	[PROCOK] Stav zprávy Pomocný analytický přehled - detail, část XIII (6.2.2024 09:44)	Stavová zpráva o výsledcích zpracování
Nová	06.02.2024 09:44:52	06.02.2024 11:15:57	62690001	[PROCOK] Stav zprávy Rozvaha (6.2.2024 09:44)	Stavová zpráva o výsledcích zpracování
Nová	06.02.2024 09:44:44	06.02.2024 11:15:56	62690001	[PROCOK] Stav zprávy Pomocný analytický přehled - detail, část XI (6.2.2024 09:44)	Stavová zpráva o výsledcích zpracování
Nová	06.02.2024 09:44:50	06.02.2024 11:15:56	62690001	[PROCOK] Stav zprávy Pomocný analytický přehled - souhrn (6.2.2024 09:44)	Stavová zpráva o výsledcích zpracování
Nová	06.02.2024 09:44:52	06.02.2024 11:15:55	62690001	[PROCOK] Stav zprávy Příloha (6.2.2024 09:44)	Stavová zpráva o výsledcích zpracování
Nová	06.02.2024 09:44:43	06.02.2024 11:15:52	62690001	[PROCOK] Stav zprávy Pomocný analytický přehled - detail, část X (6.2.2024 09:44)	Stavová zpráva o výsledcích zpracování
Nová	06.02.2024 09:44:48	06.02.2024 11:15:52	62690001	[PROCOK] Stav zprávy Pomocný analytický přehled - detail, část XII (6.2.2024 09:44)	Stavová zpráva o výsledcích zpracování
Nová	06.02.2024 09:44:50	06.02.2024 11:15:50	62690001	[PROCOK] Stav zprávy Pomocný analytický přehled - detail, část XVI (6.2.2024 09:44)	Stavová zpráva o výsledcích zpracování

Zdroj: MF, CSÚIS, DDÚ, SVP, ZŠ a ŠJ, Hradec Králové, zobrazení zpráv v inboxu

Prvním podkladem, který organizace předkládá, je rozsáhlý rozbor hospodaření předchozího kalendářního roku. Rozbor hospodaření obsahuje podrobné tabulkové členění nákladů a výnosů v souvislosti s plněním rozpočtu, textovou část s podrobným komentářem k jednotlivým tématům rozboru. Přílohami rozboru hospodaření je rozvaha a výkaz zisků a ztráty. Tabulková část rozlišuje jednak paragrafové členění na § 3132 dětský diagnostický ústav, § 3148 středisko výchovné péče, § 3114 speciální základní škola, § 3141 školní stravování a mimorozpočtové zdroje. Toto základní rozlišení se pak dále podrobně člení na skutečné náklady v rámci plnění závazných ukazatelů. Závazné ukazatele jsou dále podrobněji rozděleny do podkategorií, které vypovídají více o jednotlivých oblastech. Obecně nejvíce sledovaným ukazatelem jsou prostředky na platy, které se dále člení na platy a na ostatní osobní náklady (dále jen OON). Do ostatních osobních nákladů jsou zařazeny platby za dohody o provedení práce nebo za dohody o provedení pracovní činnosti

a případné odstupné. Od platových prostředků jsou odvozeny ukazatele zákonných odvodů, do kterých spadá povinné sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem a přiděl prostředků do fondu kulturních a sociálních potřeb (dále jen FKSP), které jsou do konce roku 2023 ve výši 2 % vyplacených prostředků na platy. Významným ukazatelem jsou ostatní neinvestiční náklady (dále jen ONIV), často nazývané obecně provozními náklady.

S paragrafovým členěním a mimorozpočtovými zdroji jsou rozlišeny i výnosy. Výnosy z transferu zřizovatele mohou být zčásti zastoupeny i jinými výnosy, jako jsou výnosy z ošetrovného, výnosy z účelových dotací a výnosy z darů. Jeden z klíčových sledovaných indikátorů zahrnuje schválené limity pracovních úvazků, které vyžadují pečlivý dohled, aby nedošlo k jejich překročení. K tomuto sledování se generují a předkládají specifické výkazy, konkrétně P1-04 výkaz o zaměstnancích a mzdových prostředcích a ZAM 1-04 výkaz o zaměstnanosti. Analytický přehled hospodaření zahrnuje informace o závazcích a krátkodobých a dlouhodobých pohledávkách sledovaného období. Pohledávky a závazky musí odpovídat příslušným položkám v rozvaze. Součástí je také přehled o čerpání účelových prostředků, což zahrnuje prostředky poskytnuté z rozpočtové kapitoly 333 MŠMT, jako jsou například prostředky na programy spolufinancované ze zahraničí, prostředky na výzkum a vývoj, ostatní účelové prostředky, a dále prostředky poskytnuté mimo kapitolu MŠMT, kterými mohou být například prostředky z územně samosprávných celků. Nedílnou součástí je také celkový přehled o tvorbě a použití peněžních fondů, včetně jejich krytí.

Závěrem tabulkové části je záznam o hospodářském výsledku sledovaného roku. V případě zhoršeného hospodářského výsledku je obsahem návrh na krytí ztráty a v případě zlepšeného hospodářského výsledku je součástí návrh na rozdělení hospodářského výsledku do jednotlivých fondů. Textová část rozboru hospodaření obsahuje vysvětlující komentáře k jednotlivým tabulkovým částem, navíc také podrobné informace k dlouhodobému i krátkodobému majetku, hmotnému i nehmotnému majetku a záznam o výsledku inventarizace. Rozbor hospodaření je souhrnem všech důležitých ekonomických informací o skutečném hospodaření organizace v daném roce a je velice přínosným dokumentem při jednání mezi příspěvkovou organizací a zřizovatelem.

Tabulka č. 4 Rozbor hospodaření, tabulka 6 – peněžní fondy

Peněžní fondy

I. Celkový přehled o tvorbě a použití peněžních fondů

v Kč

Peněžní fondy organizace	Číslo účtu	Stav k 1. 1. sledovaného roku	Stav k 31. 12. sledovaného roku	Změna stavu ve sledovaném roce
		1	2	3 = 2 - 1
Fond odměn	411	1 829 081,30	1 829 081,30	0,00
FKSP	412	247 258,58	433 716,00	186 457,42
Rezervní fond ze zlepšeného HV	413	1 532 768,40	6 073 858,16	4 541 089,76
Rezervní fond z <u>ostatních titulů</u>	414	165 362,62	208 221,00	42 858,38
z toho:				
platy	z 414			0,00
OON	z 414			0,00
Fond reprodukce majetku*	416	660 275,14	869 443,21	209 168,07
Ostatní fondy	419			0,00
CELKEM		4 434 746,04	9 414 319,67	4 979 573,63

* Pokud tvorba FRM se nerovná účtu 551 - odpisy, uvedte čím je FRM dále tvořen

FRM je dále tvořen:

vyřazení majetku DDHM - 1.490,00 Kč, prodej vozidla + 13.000,00 Kč

použití §66, odst. 8, 410/2009 Sb. (z účtu 649 - neprofinancované odpisy)

ve výši:

0,00

Zdroj: DDÚ, SVP, ZŠ a ŠJ, Hradec Králové, rozbor hospodaření – peněžní fondy

Po odeslání rozboru hospodaření, odsouhlasení hospodaření zřizovatelem, je zaslána příslušnému odboru MŠMT inventarizační zpráva. Po tomto okamžiku následuje konkrétní příprava na projednání výše příspěvku z kapitoly MŠMT, tzv. „dohodovací řízení“. V rámci dohodovací řízení dochází k optimalizaci rozpočtu a jeho případné úpravě.

K dohodovacímu řízení zpracovává organizace finanční rozvahu. Finanční rozvaha obsahuje tabulkové části a jejich komentáře. Jednotlivé části finanční rozvahy jsou vzájemně provázané, první část obsahuje finanční rozvahu skutečnosti předchozího roku s členěním podle závazných ukazatelů. Oproti rozboru hospodaření je navíc podrobně rozčleněn

ukazatel ONIV. Ukazatel ONIV obsahuje provozní běžné výdaje nákladově rozdělené na spotřebu materiálu, spotřebu energie, opravy a udržování, cestovné, ostatní služby, dlouhodobý drobný majetek, ostatní náklady a odpisy. Druhá část finanční rozvahy je tvořena ve stejné struktuře jako skutečnost, obsahuje ovšem vyjádření skutečné potřeby projednávaného roku. Tato skutečná změna se propisuje do části komentářů. Zde organizace podrobně komentuje požadovanou meziroční úpravu. Jedná se například o navýšení platby za energie, nebo navýšení platů. Veškeré potřeby musí zřizovateli řádně doloženy. Například v případě požadavku navýšení prostředků na platy je předložena aktuální platová inventura.

Pomocí finanční rozvahy je plánované také čerpání rezervního fondu a fondu reprodukce majetku, vždy v kontextu s plánovanými investicemi a reálnou potřebou. Samotné dohodovací řízení probíhá osobně u zřizovatele v sídle MŠMT nebo on-line formou, a to vždy pouze za účasti obou subjektů. Po ukončení dohodovacího řízení, kdy je sjednána výše příspěvku a případný podíl financování samotné organizace v rámci použití rezervního fondu, dochází ze strany zřizovatele k oficiálnímu zaslání první úpravy rozpočtu, která je pro příspěvkovou organizaci závazná.

Tabulka č. 5 Finanční rozvaha – rozpočet 2022

Podklady pro rozpočet

D2

Název organizace: Dětský diagnostický ústav, středisko výchovné péče, základní škola a školní jídelna, Hradec Králové, Říčařova 277 ev. č.: 32

Finanční rozvaha - rozpočet 2022

v celých Kč

Ukazatel	Náklady celkem 2021	Meziroční úprava (+/-)	Náklady 2022	Výnosy 2022	Příspěvek na provoz 2021 očištěný	Výnosy z vlastní činnosti	Čerpání RF	Čerpání FRM	Čerpání FO	Ostatní	Požadovaná úprava příspěvku
Celkem	86 081 265	+8 608 539	94 689 804	94 689 804	86 189 495	1 290 000	1 400 000	200 000		16 981	+5 593 328
Mzdové prostředky	56 178 725	+4 417 821	60 596 546	60 596 546	57 725 696						+2 870 850
Platy	56 042 780	+4 453 766	60 496 546	60 496 546	57 625 696						+2 870 850
v tom: pedagogové	45 015 446	+3 826 193	48 841 639	48 841 639	57 625 696						-8 784 057
v tom: nepedagogové	11 027 334	+627 573	11 654 907	11 654 907							+11 654 907
OON	135 945	-35 945	100 000	100 000	100 000						
z toho: odstupné											
Ostatní běžné výdaje (OBV)	29 902 540	+4 190 718	34 093 258	34 093 258	28 463 799	1 290 000	1 400 000	200 000		16 981	+2 722 478
Odvody	18 930 201	+1 551 432	20 481 633	20 481 633	19 511 285						+970 348
FKSP	1 131 313	+78 618	1 209 931	1 209 931	1 152 514						+57 417
Provozní běžné výdaje (ONIV)	9 841 026	+2 560 668	12 401 694	12 401 694	7 800 000	1 290 000	1 400 000	200 000		16 981	+1 694 713
Náhrady mzdy	522 840		522 840								
Spotřeba materiálu	2 480 242	-61 168	2 419 074				2 419 074				
Spotřeba energie	2 006 508	+1 700 000	3 706 508								
Opravy a udržování	675 527	+150 000	825 527	11 611 292	7 009 598	1 290 000	1 400 000			16 981	+1 694 713
Ostatní služby	1 731 717	+300 000	2 031 717								
Drobný dlouhodobý majetek	312 708	+200 000	512 708					200 000			
Ostatní náklady	1 292 918	+300 000	1 592 918								
Odpisy	818 566	-28 164	790 402	790 402	790 402						

Zdroj: DDÚ, SVP, ZŠ a ŠJ, Hradec Králové, Podklady pro rozpočet, Finanční rozvaha – Rozpočet 2022

V případě nepředvídatelných událostí, kdy je nutné vyřešit neplánované výdaje, je nutné obrátit se přímo na zřizovatele a řešení situace projednat. Taková situace může vzniknout například při nedodržení podmínek v rámci dotační akce. U dotačních akcí probíhá kontrola požadované dokumentace až ve fázi schválení žádostí o uvolnění finančních prostředků na akci. Žádost o uvolnění finančních prostředků na akci zasílá organizaci až po realizaci konkrétní akce a přijetí řádného daňového dokladu. V případě, že dojde k nesrovnalostem, nemusí být žádost schválena a organizace se tak ocitá v nepříznivé situaci. Pokud má organizace dostatek finančních prostředků na úhradu faktury ve vlastním fondu reprodukce, je řešení situace jednoduché a také poměrně rychlé. Organizace zažádá u zřizovatele o mimořádnou úpravu rozpočtu se změnou výše čerpání rezervního fondu. Zřizovatel schválí upravený rozpočet, tímto krokem dochází ke splnění zákonných požadavků a je možné finance z rezervního fondu čerpat.

V případě krytí investičních akcí, musí být uvolněné prostředky z rezervního fondu převedeny do fondu reprodukce majetku. Tento převod také podléhá schválení zřizovatelem. Začátkem kalendářního roku předkládá příspěvková organizace podklady pro schválení čerpání FRM a plán na následující období. Čerpání prostředků z fondu reprodukce majetku také podléhá schválení. Zřizovatel kontroluje plán čerpání fondu i po stránce obsahové. Změny lze provádět v průběhu celého roku na základě žádosti a zaslání plánu včetně jeho úprav. Tabulkové části žádostí jsou zpracované Odborem investic MŠMT a jsou jednotné pro všechny přímo řízené příspěvkové organizace MŠMT.

Tabulka č. 6 Tvorba a čerpání prostředků fondu reprodukce majetku 2022

Tvorba a čerpání prostředků Fondu reprodukce majetku (FRM) v roce 2022 - plán

Aktualizace číslo: 1
K datu: 20.01.2022

Název organizace: Dětský diagnostický ústav, středisko výchovné péče, základní škola a školní jídelna, Hradec Králové

Celkové zdroje za rok 2022						v Kč	
Krytý zůstatek k 31.12. předchozího roku	Příděl ze zlepšeného hospodářského výsledku za předchozí rok	Odpisy investičního majetku	Převod z rezervního fondu *)	Jiné (dary, ...)	Celkové zdroje	Zůstatek FRM	Nezávázované provozní běžné výdaje v roce 2022
1 398 951	0	790 402	1 600 000	0	3 789 353	2 886 903	8 500 000

Čerpání prostředků FRM po jednotlivých objektech:

Popis objektu, adresa	Stávající využití A, B, C	Název akce	Čerpání prostředků na:		Celkem čerpání v daném roce	Zůvodnění použití FRM pro neinvestice
			Investiční výdaje	Neinvestiční výdaje		
DDÚ, SVP, ZŠ a ŠJ Hradec Králové, Řičařova 277	A	Projekt. dokumentace-staveb.povolení - správní poplatek	10 000			
		Projektová dokumentace - doplatek	417 450			
		Administrace VŘ - zhotovitel	50 000			
		Administrace VŘ - TDI	25 000			
		Administrace VŘ - BOZP	25 000			
		Výměna osvětlovacích těles na LED - energ.audit	30 000			
		Výměna zastráralého vybavení, IT		200 000		
CELKEM za objekt:			557 450	200 000	757 450	
DDÚ, SVP, ZŠ a ŠJ Hradec Králové, DDÚ Brandlova 112, Hradec Králové	A	Výměna zdroje tepla -energ.audit-podíl	35 000			
		Výměna osvětlovacích těles na LED - energ.audit-podíl	20 000			
		Výměna oken - energ.audit-podíl	37 000			
		Výměna pláště - energ.audit-podíl	33 000			
CELKEM za objekt:			125 000	0	125 000	
DDÚ, SVP, ZŠ a ŠJ Hradec Králové, SVP Rybitví, Sokolovská 146, Rybitví	A	Výměna osvětlovacích těles na LED-energ.audit-podíl	20 000			
CELKEM za objekt:			20 000	0	20 000	
CELKEM za organizaci:			702 450	200 000	902 450	2 886 903

*) musí být projednán předem s financujícím odborem ministerstva

Zdroj: DDÚ, SVP, ZŠ a ŠJ, Hradec Králové, Podklad ke schválení čerpání FRM

Před koncem kalendářního roku, v průběhu měsíce září vyzývá zřizovatel organizaci k součinnosti při druhé úpravě rozpočtu. Tato úprava má předejít případným ztrátám v rámci nedodržení závazných ukazatelů rozpočtu. Dalším aspektem mohou být nepředvídatelné výdaje v průběhu roku, které ovlivňují nákladové položky rozpočtu. Po projednání úpravy rozpočtu zasílá zřizovatel schválenou konečnou úpravu, která je závazná a již nepodléhá změnám.

Pravidelně, v intervalu přibližně třech let, provádí MŠMT u přímo řízených příspěvkových organizací kontrolu. Nejedná se o kontrolu veřejnosprávní, ale o posouzení na místě. Zřizovatel tímto kontroluje správné plnění veškerých zákonných požadavků a ostatních předpisů v oblasti financování a hospodaření. Po posouzení vydává doporučení k nápravě. Tímto způsobem zajišťuje metodickou podporu a zároveň získává informace o fungování organizace.

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy vydává metodické pokyny, směrnice a průběžné informace ve všech oblastech financování a hospodaření přímo řízených

příspěvkových organizací. Každoročně MŠMT pořádá ekonomickou poradou všech řízených příspěvkových organizací, kde jsou předány veškeré informace o změnách a požadavcích v rámci financování a hospodaření příspěvkových organizací v resortu školství. V návaznosti na změny právních předpisů a nenadálé situace, vždy reaguje vydáním pokynů nebo doporučení optimálního jednání pro dané situace. Mezi typické situace v minulých letech patřila například pandemie COVID. I v tomto případě vydával zřizovatel pravidelné pokyny o účtování nákladů spojených s pandemií, o změnách v rámci personálních záležitostí s dopadem na financování. S žádostí o metodickou podporu se lze obracet na všechny odbory MŠMT v rámci sekce ekonomické a legislativní i sekce informatiky, statistiky a analýz. Zažádat o metodickou podporu lze telefonicky nebo elektronicky prostřednictvím emailu. Pokud to je možné, metodická podpora bývá zprostředkována bez zbytečných odkladů nebo ihned.

4.3 Resort zemědělství

Zemědělství představuje integrální součást národní ekonomiky a jeho význam spočívá nejen v produkci potravin a dalších zemědělských produktů, ale také v klíčové roli při udržování kulturní krajiny a v rámci ekologického přístupu k životnímu prostředí. Na území České republiky je kultivována celá škála plodin, vyhovující specifickým geografické a klimatické polohy. Mezi ně lze zařadit klíčové obiloviny, jako jsou pšenice, ječmen, žito, oves a kukuřice, stejně jako cukrovou řepu, brambory, olejninu, len, chmel, ovoce, zeleninu a vinnou révu. V oblasti živočišné výroby dominuje chov dobytka, prasat a drůbeže. V rámci České republiky se výrazně rozmohl systém chovných rybníků, jež primárně slouží k chovu kapra.

Ministerstvo zemědělství zaujímá centralizovanou pozici v rámci státní správy, působící v oblasti zemědělství, vodního hospodářství a potravinářského průmyslu. Ministerstvo zastává také roli centrálního orgánu pro správu lesů, myslivosti a rybářství. Ministerstvo zemědělství je rovněž klíčovým subjektem v oblasti regulace komoditních burz, organizujících obchod s produkty odvozenými z agrární a lesní produkce, včetně výrobků pocházejících z jejich zpracování. Rozsáhlý záběr ministerstva se dále významně rozprostírá do oblasti veterinární péče, potravinové bezpečnosti, péče o ochranu zvířat proti týrání a do oblasti ochrany práv k novým odrudám rostlin a plemenům zvířat.

Ministerstvo zemědělství dohlíží na činnost Státní zemědělské a potravinářské inspekce, Státní veterinární správy České republiky, Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského a České plemenářské inspekce. Je zřizovatelem 11 státních příspěvkových organizací, mezi které, patří mimo jiné také Státní veterinární ústavy (dále jen SVÚ), a to SVÚ Praha, SVÚ Jihlava a SVÚ Olomouc.

4.3.1 Rozpočtová kapitola Ministerstva zemědělství

Rozpočet kapitoly Ministerstva zemědělství pro rok 2022 obsahoval financování, zahrnující příjmy a výdaje samotného ministerstva a sedmi řízených organizačních složek státu. Kromě toho zohledňoval i příspěvky na provoz jedenácti příspěvkových organizací. Další části rozpočtu byly vyčleněny na podporu výzkumu a vývoje, zahrnující granty pro sedm veřejných výzkumných institucí a na národní podporu v oblasti zemědělství, lesního a vodního hospodářství.

Ministerstvu zemědělství náleží kapitola 329 státního rozpočtu. Pro rok 2022 byly zákonem č. 344/2022 o státním rozpočtu České republiky stanoveny celkové příjmy ve výši 43 407 150 412,- Kč a výdaje v celkové výši 59 689 515 450,- Kč. Z toho příspěvky na činnost a provoz příspěvkových organizací byly schváleny v celkové výši 481 779 000,- Kč. Skutečné výdaje na transfery v roce 2022 pro Státní veterinární ústavy činily 285 691 097,- Kč.

Tabulka č. 7 Základní výdajové ukazatele kapitoly 329 pro rok 2022

Výdajové ukazatele kapitoly 329 Ministerstvo zemědělství	
Výdaje celkem	59 689 515 450,00 Kč
	V tom:
Podpora agrárního sektoru	42 197 990 045,00 Kč
Dotace na činnost Státního zemědělského intervenčního fondu	2 050 000 000,00 Kč
Podpora lesního hospodářství	3 583 000 000,00 Kč
Podpora vodního hospodářství	2 786 000 000,00 Kč
Podpora neziskovým organizacím	60 000 000,00 Kč
Ostatní výdaje na státní politiku resortu, inspekční, kontrolní a výzkumnou činnost	9 012 525 405,00 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování z dat uvedených v zákoně č. 344/2022 o státním rozpočtu na rok 2022

4.3.2 Státní příspěvková organizace – Státní veterinární ústav Jihlava

Druhým modelovým příkladem je Státní veterinární ústav Jihlava, který spadá pod resort zemědělství. Hlavním sídlem organizace je ulice Rantířovská 93/20, Horní Kosov, 586 01 Jihlava.

Statutárním zástupcem a ředitelem organizace je MVDr. Pavel Barták, Ph.D.

Státní veterinární ústav Jihlava (dále jen SVÚ) má tři pracoviště, hlavním pracovištěm je Jihlava, které se dále člení na jednotlivá oddělení, a to oddělení chemie, oddělení hygieny potravin, oddělení virologie, bakteriologie, parazitologie a patologie, pomocné provozy, ekonomické oddělení a úsek ředitele. Dalším místem pracoviště jsou České Budějovice, kde nalezneme laboratoře bakteriologie, virologie, sérologie, parazitologie, laboratoř molekulární biologie a hygieny potravin, včetně pitevny. Poslední pracoviště se nachází v Plané nad Lužnicí s laboratoří parazitologie.

V roce 2022 zaměstnávala organizace celkem 177 zaměstnanců v pracovním poměru. Zaměstnanci mají smluvně stanovené výše mzdy. Skutečnost, že jsou zaměstnancům vypláceny smluvní mzdy, ne platy na základě platových tabulek státních zaměstnanců je ustanovení § 109 odst. 3 písm. d) zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce. Vzhledem k tomu, že u příspěvkové organizace SVÚ nejsou náklady na odměny a platy plně hrazeny z příspěvku zabezpečeného z rozpočtu zřizovatele, nýbrž jsou z větší části hrazeny vlastními výnosy, nevztahují se na ně platné platové tabulky určené pro státní zaměstnance. SVÚ každoročně uzavírá přibližně kolem 40 dohod o pracovní činnosti nebo dohod o provedení práce. Mnoho dohod je uzavíráno v rámci grantových projektů a také pro zajištění bezproblémového chodu organizace v letních měsících. Dohody se týkají hlavně svozu vzorků, pomocných laboratorních a administrativních prací, poradenské činnosti a úklidu.

Státní veterinární ústav Jihlava jako státní příspěvková organizace byla zřízena Ministerstvem zemědělství k 1. 1. 1991 na dobu neurčitou, a to zřizovací listinou Č.j.: 20813/2001-3030. Ke zřízení došlo podle § 44 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen veterinární zákon), za účelem zabezpečení veterinární laboratorní diagnostiky. Tato zřizovací listina byla změněna s účinností od 4. 12. 2017. Změna spočívala v rozšíření předmětu hlavní činnosti a doplnění vedlejší činnosti o výzkum a vývoj v oboru zemědělství, potravinářství a ekologie.

Dne 22. 11. 2021 byla zřizovací listina upravena dalším dodatkem, kdy byla vedlejší činnost zrušena a činnosti výzkum a vývoj v oboru zemědělství, potravinářství a ekologie byly zařazeny do hlavní činnosti.

Hlavní činnosti:

- laboratorní diagnostika nálezů a jiných onemocnění zvířat a příčin úhynů zvířat
- laboratorní a senzorické zkoušení vzorků biologického materiálu, surovin, potravin, krmiv, vody, prostředí, léčiv, hygienických potřeb a případně dalších vzorků za účelem posouzení jejich zdravotní nezávadnosti a kvality
- laboratorní kontrola plemenitby zvířat
- zjišťování nežádoucích reziduí v potravinovém řetězci člověka a v prostředí
- výkon činnosti akreditované zkušební laboratoře a akreditovaného certifikačního orgánu pro produkty v rozsahu platné akreditace
- odběry vzorků pro laboratorní a senzorické analýzy a jejich transport do laboratoře
- výkon činnosti národních referenčních laboratoří a referenčních laboratoří
- poradenství, vzdělávací a školicí činnost v oboru zemědělství a potravinářství v rozsahu své činnosti
- výzkum a vývoj v oboru zemědělství, potravinářství a ekologie¹³

Významnou činností je zajištění laboratorního vyšetření a analýzy pro státní veterinární dozor (SVD) podle veterinárního zákona.

4.3.3 Státní veterinární dozor

Orgány Státní veterinární správy vykonávají státní veterinární dozor v souladu s platným veterinárním zákonem, specifickými právními předpisy, nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/625 a předpisy Evropské unie přijatými na jeho základě. Při vykonávání tohoto dozoru monitorují dodržování právních povinností a podmínek

¹³ Státní veterinární ústav Jihlava. *Hlavní činnost* [online]. [cit. 2023-09-03]. Dostupné z: https://www.svujihlava.cz/o_nas/status

stanovených platnými zákony a předpisy EU, identifikují nedostatky a odpovědné osoby. Dále monitorují epidemiologickou situaci ve volně žijících živočišných populacích. Specifické formy státního veterinárního dozoru zahrnují kontrolu zdraví a genetiky zvířat, označování a evidence zvířat, kontrolu zdravotní nezávadnosti krmiv, prohlídku jatečných zvířat a masa, v neposlední řadě provádějí pohraniční veterinární kontroly.

Pokud je základem pro rozhodnutí orgánu veterinární správy výsledek laboratorní vyšetření vzorků, musí tento výsledek pocházet z vyšetření provedeného:

- státním veterinárním ústavem, národní referenční laboratoří, referenční laboratoří nebo laboratoří, která byla akreditována pro příslušný okruh vyšetřování, které Ústřední veterinární správa udělila povolení k veterinární laboratorní a diagnostické činnosti
- laboratoří jiného orgánu státního dozoru, která provádí vyšetření vzorků při úředních kontrolách
- referenční laboratoří Evropské unie nebo laboratoří jiného členského státu, která byla schválena pro provádění vyšetření laboratorních vzorků při úředních kontrolách.¹⁴

Významným předpisem v této oblasti je Metodika kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace vydávaná vždy na konkrétní rok. Na základě této metodiky stanoví MZe povinné a preventivní diagnostické úkony k předcházení vzniku a šíření nákaza nemocí přenosných ze zvířat na člověka.¹⁵ Tento dokument ve své první části vymezuje povinné a preventivní diagnostické úkony hrazené ze státního rozpočtu.

4.4 Finanční řízení a hospodaření SVÚ Jihlava

Hlavní činnost organizace je financována přibližně z poloviny příspěvkem ze státního rozpočtu vázaným na předem stanovené ukazatele jednotek výkonů zabezpečovaných příspěvkovou organizací. Mimosrozměrové zdroje zastávají druhou

¹⁴ ČESKO. Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), znění od 1. 10. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-166#f1952769>

¹⁵ SVS ČR, Opatření obecné povahy MZe Č. j.: MZE-60660/2021-18141. *Metodika kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace na rok 2022* [online]. (PDF). [cit. 2023-09-03]. Dostupné z: <https://www.svsr.cz/metodika-kontroly-zdravi-zvirat-a-narizene-vakcinace-na-rok-2022/>

polovinu financování hlavní činnosti. Tímto zdrojem jsou vlastní výkony z prodeje služeb, jedná se o laboratorní vyšetření za přímou úhradu odběrateli. Ostatními zdroji jsou převážně dotace z EU s účastí státního rozpočtu.

Jednotkou výkonu je v tomto případě výkon laboratorního vyšetření v rámci státního veterinárního dozoru. V oblasti sledování nákaz zvířat vycházejí požadavky z Metodiky kontroly zdraví zvířat pro konkrétní kalendářní rok. Náklady v této oblasti vznikají podle provedených laboratorních zkoušek u jednotlivých druhů a kategorií zvířat.

4.4.1 Rozhovor s ředitelem organizace MVDr. Pavlem Bartákem, Ph.D.

Na téma financování a hospodaření byl v září roku 2022 uskutečněn telefonický rozhovor s ředitelem organizace SVÚ Jihlava, MVDr. Pavlem Bartákem, Ph.D. Tento rozhovor poskytuje základní obraz vztahů a financování příspěvkové organizace v resortu zemědělství. Rozhovor probíhal volnou formou a v jeho průběhu byly kladeny konkrétní dotazy.

Který orgán schvaluje Vámi sestavený rozpočet?

„Rozpočet schvaluje Státní veterinární správa, která je podřízena Ministerstvu zemědělství.“

Na základě, jakých ukazatelů je Vám schválena výše příspěvku ze státního rozpočtu?

„Pro schválení požadované výše předkládáme skutečné čerpání předchozího roku, návrh rozpočtu s podrobným členěním příspěvku na laboratorní vyšetření v rámci státního veterinárního dozoru.“

Probíhá tedy aktivní jednání o výši rozpočtu mezi Vámi a zřizovatelem případně Státní veterinární správou (SVS)?

„Návrh rozpočtu předkládáme ke schválení pouze ústřední veterinární správě, se zřizovatelem o výši rozpočtu přímo nekomunikujeme.“

Máte v rámci rozpočtu stanovené závazné ukazatele nebo jiné podmínky, které musíte sledovat při čerpání rozpočtu?

„Během prvního čtvrtletí nového roku obdržíme od zřizovatele Rozpis ukazatelů schváleného rozpočtu kapitoly 329 – MZe na konkrétní rok. V tomto dokumentu jsou uvedeny dvě částky s poznámkou pod čarou jako závazný ukazatel.“

Sleduje zřizovatel překročení závazných ukazatelů?

„Ne, doposud jsme nikdy se závaznými ukazateli nijak nepracovali a ani zřizovatel po nás nepožadoval v této záležitosti žádné výstupy.“

V případě hrozby nedostatku financí v průběhu roku, máte možnost úpravy rozpočtu?

„Momentálně se nacházíme v situaci, kdy nám chybí finanční prostředky na hlavní činnost. Stav projednáváme prostřednictvím Státní veterinární správy a na základě zaslané bilance skutečně provedených, tedy objednaných a odsouhlasených výkonů již nyní překračují náklady jednotky výkonu schváleného rozpočtu. Tento stav významně ovlivnila i nákazová situace a tím zvýšené vyšetřování na Africký mor prasat. V případě nenavýšení příspěvku na státní veterinární dozor, budeme nuceni pozastavit provádění většiny výkonů na SVD.“

Řešíte se zřizovatelem finanční krytí odpisů v rámci rozpočtu?

„Rozpočet, který předkládáme na SVS obsahuje nákladovou položku odpisů, jejich krytí zajišťujeme prostřednictvím vlastních výnosů z prodeje služeb.“

Rozpočtujete čerpání rezervního fondu a podléhá jeho čerpání schválení zřizovatelem?

„Ne, čerpání rezervního fondu jsme nerozpočtovali. Momentálně řešíme jeho čerpání na krytí chybějících financí. Vše řešíme prostřednictvím SVS.“

Máte možnost měnit výši čerpání rezervního fondu v průběhu roku?

„Až do této doby jsme se s touto problematikou nesečkali. Nyní jsme podali žádost o úpravu rozpočtu v návaznosti na možnost čerpání fondu. Žádost jsme odeslali opět prostřednictvím SVS. Bohužel podle vyjádření zřizovatele to není možné.“

Podléhá čerpání fondu reprodukce majetku také schvalovacímu procesu zřizovatele?

„Fond reprodukce majetku se SVS neřešíme. V souvislosti s tímto fondem řešíme se zřizovatelem investice, převážně jako podíl v rámci dotace.“

Máte možnost čerpání fondu reprodukce majetku měnit v průběhu roku?

„Ano, čerpání FRM měníme i v průběhu roku, podle potřeby.“

Probíhá ze strany zřizovatele v průběhu roku kontrola čerpání rozpočtu a jeho případná potřeba úpravy?

„Ze strany zřizovatele neprobíhá žádná kontrola ani jiná iniciativa. Přibližně ke konci třetího kvartálu kalendářního roku řešíme společně se Státní veterinární správou úpravu rozpočtu podle finanční situace a aktuálních potřeb daného roku.“

Poskytuje Vám zřizovatel metodickou pomoc v oblasti financování?

„V oblasti financování a hospodaření nám metodická podpora zřizovatele chybí. V této oblasti se jedná vždy o individuální záležitosti, kdy jsme iniciátorem dotazu my.“

4.4.2 Finanční řízení, zpracování rozpočtu a vzájemné vztahy

Příspěvek na hlavní činnost organizace poskytuje Ministerstvo zemědělství v rámci své rozpočtové kapitoly. Příspěvek poskytuje prostřednictvím Státní veterinární správy. Do konce roku 2022 zasílala příspěvková organizace SVÚ návrh rozpočtu na ekonomický odbor SVS ke schválení, od roku 2023 jej zasílá na stejný odbor SVS k vyjádření. Výše rozpočtu má limity, které stanovuje zřizovatel, schválená výše rozpočtu velmi často neodpovídá realitě. Návrh rozpočtu je strukturován do kategorií nákladů a výnosů, zahrnuje informace o skutečných výsledcích předchozího roku a představuje plánovaný rozpočet na následující rok. Návrh rozpočtu je podrobně členěn podle syntetických účtů a obsahuje i položky nulové. Rozpočet mzdových nákladů je rozčleněn na mzdy a ostatní osobní náklady. Rozpočtovány jsou také položky zákonného pojištění, přiděl do FKSP a odpisy dlouhodobého majetku jejichž výše se pohybuje průměrně okolo 15 000 000,00 Kč, což činí přibližně 8 % celkového rozpočtu. Návrh rozpočtu výnosů zahrnuje dvě klíčové složky, a to výnosy z prodeje služeb ve výši zhruba poloviny plánovaných příjmů, druhou polovinou je příspěvek na provoz od zřizovatele.

Příspěvek na provoz od zřizovatele je založen na výpočet z jednotek výkonu, kterými jsou příspěvky na laboratorní vyšetření. Výše příspěvku na vzorek výkonu státního veterinárního dozoru je stanovena na základě sazebníku, schvalovaného SVS a MZe. Vývoj cen jednotlivých vzorků není pružně přizpůsoben růstu cen na materiál a ostatních souvisejících nákladových položek.

Tabulka č. 8 Vývoj cen výkonů v letech 2016 – 2022 (sazebník)

(údaje v Kč za 1 vzorek nebo 1 vyšetření)					
Druh výkonu	2016	2017	2018	2019	2020
Trichinelóza divokých prasat	67	70	70	70	70
Varoáza	25	25	25	25	25
Campylobacter drůbeže	neprováděno	neprováděno	1 500	1 500	1 500
Monitoring salmonel	neprováděno	neprováděno	300	300	300
BSE	980	980	980	980	980
Africký mor prasat	neprováděno	1 100	1 100	1 100	1 100
Mor včelího plodu	neprováděno	neprováděno	neprováděno	475	475

Zdroj: SVS – Zpráva k vývoji výkonů k 30. 6. 2022

Tabulka č. 9 Pokračování tabulky č. 8 s upravenými položkami od roku 2022

(údaje v Kč za 1 vzorek nebo 1 vyšetření)					
Druh výkonu				2021	2022
bakterio- logie	3.27 Stanovení citlivosti – speciální metoda (MIC k antibiotikům)			160	navýšení cen vyšetření v celém spektru položek sazebníku státního příspěvku o 10 %.
	3.56 Testování MIC veterinárních patogenů pro účely monitoringu			620	
	3.57 Testování MIC veterinárních patogenů pro účely monitoringu			760	
chemie	14.03.3 Stanovení alkalické fosfatázy v mléce			600	
	14.18 Přímé vážkové stanovení (sušina, voda)			200	
	14.42 Mineralizace na suché cestě bez úpravy vzorku			290	
	14.43 Mineralizace na mokré cestě			270	
	14.44 Destilace (přehánění vodní párou), hydrolýza apod.			190	
ostatní	18.06 Zajištění likvidace za 1 kg odpadu (kadáver-vysokorizikový konfiskát)			17	
materiál	19.01.2 Odběrová souprava – stěr z prostředí			30	
	19.01.3 Odběrová souprava – kůže z krků			30	
	19.01.4 Odběrová souprava – houbička			55	

Zdroj: SVS – Zpráva k vývoji výkonů k 30. 6. 2022

Mezi tyto jednotky výkonu patří příspěvky na epizotologii, na salmonelu, na hygienu, na BSE – úhyny a porážky, na AMP – Africký mor prasat a příspěvek na NRL a RL – národní referenční laboratoře a referenční laboratoře. Rozpočet členěný podle jednotek výkonu byl oficiálně používán do konce roku 2022. Od roku 2023 je za schválený rozpočet považován výkaz ROZP 1-01 SPO Výkaz o rozpočtu nákladů a výnosů stáních příspěvkových organizací, který je jednou ročně nahráván do CSÚIS a členění výnosů podle jednotek výkonů již neobsahuje. Naopak dokument o čerpání rozpočtu za daný rok obsahuje

prostředky od zřizovatele zaúčtované jako příspěvek členěný podle druhu výkonů. Rozpočet s původním členěním jednotek výkonů je zasílán ústřední veterinární správě, která se k rozpočtu vyjadřuje. Specifikované částky předpokládaných jednotek výkonu jsou následně podkladem pro návrh rozpočtu SVS. Státní veterinární správa tuto částku zakomponuje do svého vlastního rozpočtu pod nákladovou položku na nákup služeb pro SVD a laboratorní vyšetření od SVÚ.

Následné uvolňování příspěvku na provoz probíhá formou rozpočtového opatření, kdy SVS převádí prostředky ze svého rozpočtu pro SVÚ zpět do upraveného rozpočtu MZe. Odbor ekonomiky a rozpočtu MZe následně převádí uvolněné prostředky na příslušný bankovní účet SVÚ.¹⁶

Role Státní veterinární správy je v oblasti financování veterinárních ústavů klíčová. Procesy schvalování rozpočtu, následně pouze vyjádření k návrhu rozpočtu a přidělení příspěvku ze státního rozpočtu jsou neoddelitelné. Podle veterinárního zákona, Ústřední veterinární správa řídí státní veterinární ústavy a Ústav a koordinuje jejich odbornou činnost.¹⁷

Na počátku roku zasílá Ministerstvo zemědělství organizaci rozpis ukazatelů schváleného rozpočtu kapitoly 329 – MZe na aktuální rok. Rozpis ukazatelů pracuje se celkovým rozpočtem, který je vyrovnaný z hlediska výnosů a nákladů. Z celkové částky výnosů označuje zřizovatel jako závazný ukazatel příspěvek na provoz ze státního rozpočtu, a to položku 5331 rozpočtové skladby, kterými jsou neinvestiční příspěvky zřízeným příspěvkovým organizacím. Částka zpravidla odpovídá přibližně 3 % z celkové sumy ročního rozpočtu. Druhou položkou označenou závazným ukazatelem jsou platy zaměstnanců z rozpočtu nákladů. Příspěvek na provoz není nijak specifikován ani členěn v rámci jednotek výkonu.

Státní veterinární ústav Jihlava, každoročně zpracovává komentář k činnosti a hospodaření za předchozí kalendářní rok. Tento dokument obsahuje základní údaje o činnosti SVÚ, seznam národních referenčních laboratoří a referenčních laboratoří.

¹⁶ Směrnice č. 32/2023 ministra zemědělství k výkonu zřizovatelských funkcí vůči státním příspěvkovým organizacím resortu Ministerstva zemědělství, Čj. MZE-60160/2023-11154

¹⁷ ČESKO. Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), znění od 1. 10. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-166#f1952769>

Součástí komentáře je detailní rozbor úprav a čerpání rozpočtu, zejména v návaznosti na předpokládané a skutečné výkony SVD včetně zdůvodněných požadavků úprav. Tyto skutečné výkony jsou tabulkově porovnávány v kontextu schváleného rozpočtu, rozpočtu po úpravách a skutečností a jsou podrobně členěny na jednotlivé druhy laboratorních vyšetření SVD.

Tabulka č. 10 Skutečné výkony SVD k 31. 12. 2021

	<i>schválený rozpočet</i>	<i>upravený rozpočet</i>	<i>skutečnost</i>
EPI/IBR	43 100 000	56 750 000	62 306 923
NAP	500 000	600 000	564 503
Salmonela	4 500 000	4 650 000	4 580 669
hygiena monitoring	10 000 000	12 000 000	12 396 970
hygiena ostatní	10 000 000	11 000 000	9 484 674
TSE porážky	1 940 168	2 000 000	1 421 120
TSE úhyny	10 500 000	10 500 000	10 222 370
AMP celkem	2 050 000	0	324 310
NRL	3 000 000	8 000 000	7 053 097
celkem	85 590 168	105 500 000	108 354 633

Zdroj: Komentář k činnosti a hospodaření SVÚ Jihlava za rok 2021

V rámci SVD je uveden výhled předpokládaných výkonů pro následující rok. Ve stejné struktuře porovnání jsou prezentovány i výnosy z prodeje služeb. Nedílnou součástí jsou jednoduché sumarizace aktuálního stavu závazků a pohledávek, ke stavu rezervního fondu, fondu odměn a fondu reprodukce majetku. Textová část obsahuje informace o stavu zapojení do výzkumných programů, kde u každého programu výzkumu nalezneme popis samotného výzkumného programu, příjemce finančních prostředků a sumu poskytnuté podpory. Závěrem komentáře je organizační struktura SVÚ Jihlava. Kompletní dokument zasílá organizace zřizovateli. K tomuto dokumentu neprobíhá mezi organizací a zřizovatelem žádné jednání, jedná se o dokument, který stručně vystihuje vypořádání finančních vztahů se státním rozpočtem a slouží jako podklad pro státní závěrečný účet.

Téměř pravidelně dochází v průběhu roku k vyčerpání rozpočtovaného příspěvku na jednotky výkonů v rámci SVD z důvodu nárůstu počtu objednaných laboratorních výkonů. Nárůst počtu vzorků je zaznamenán ve všech oblastech, ve velké míře se jedná o navýšení počtu výkonů v souladu s požadavky evropské legislativy. Jedná se například o vzorky ulovených kusů divokých prasat na trichinelózu, APM u jatečných těl brojlerů na *Campylobacter*, vyšetřování v chovech domácích prasat, vyšetření směsných vzorků od všech včelstev na všech stanovištích v ochranném pásmu a navýšení počtu vyšetřeného skotu v režimu nutná porážka. Vzhledem k vývoji cen a inflaci se zvyšují provozní náklady na vyšetření, ovšem cena vzorku u jednotlivých vyšetření se mění pouze nepatrně.

Hlavní příčinou vyčerpání prostředků v průběhu roku je poddimenzování rozpočtu na výkony SVD. V takovém případě se příspěvková organizace obrací na Státní veterinární správu s žádostí o úpravu rozpočtu. Úpravou rozpočtu na základě provedených jednotek výkonu jsou následně uvolněny finance v rámci příspěvku ze státního rozpočtu. Během předchozích let, od nástupu pandemie, razantního zvýšení cen energií a následné vysoké inflace, se situace v této oblasti změnila. V návaznosti na omezené rozpočtové možnosti zřizovatel nereaguje pružně nebo odmítá navyšování příspěvku, a to i přes prokazatelně vykonané laboratorní vyšetření v rámci SVD.

Celá situace vyvrcholila v roce 2022, kdy se počet vyšetřených vzorků výrazně zvýšil. Jedním z důvodů byla nákazová situace a výskyt Afrického moru prasat v České republice. V době výskytu bývá nařízen intenzivní odstřel ve snaze snižovat stavy divokých prasat. Povinnost vyšetřovat ulovená a nalezená prasata je dána Metodikou kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace a současně také mimořádnými veterinárními opatřeními, která nařizuje vyšetřování divokých prasat v oblasti s intenzivním odlovem. Stejně jako v předchozích letech zažádala SVÚ prostřednictvím SVS v roce 2022 o navýšení rozpočtu v rámci provedených jednotek výkonů. Na požadavek navýšení finančních prostředků pro SVÚ reagoval zřizovatel odmítnutím navýšením příspěvku a vyžádal si od SVS, jako nadřízeného orgánu SVÚ, podrobnou finanční analýzu příspěvkové organizace a návrh optimalizačních opatření při zachování disponibilních prostředků bez nutnosti dalšího navyšování.

Požadavek na členění finanční analýzy obsahoval třídění nejen podle výkonů SVD, ale i podle podrobného členění nákladů a výnosů v kontextu použitých zdrojů za rok 2021

a poměrnou část roku 2022. Na základě tohoto požadavku předložila SVS kompletní finanční analýzy s komentáři k jednotlivým bodům. Analýzy potvrdily oprávněnost požadavku SVÚ na navýšení příspěvku a odhalily možnost využití rezervního fondu organizace k dofinancování chybějících prostředků.

Problematika fondového hospodaření nebyla předmětem jednání mezi zřizovatelem a SVÚ, ani mezi SVS a organizací SVÚ, a to až do roku 2022. Rezervní fond SVÚ do té doby nerozpočtovala. Čerpání z rezervního fondu probíhalo v minimální výši. Mnohem častěji a ve výrazně větším objemu pracuje organizace SVÚ s fondem reprodukce majetku. Fond reprodukce majetku je organizací primárně využíván pro potřeby zhodnocení majetku v rámci rekonstrukcí, inovací a také v hojné míře při havarijních stavech na dlouhodobém majetku movitém i nemovitém. Často zaujímá funkci vlastního podílu zdrojů v rámci dotací a investičních akcí.

Zlomovým obdobím v oblasti fondového hospodaření a vzájemných vztahů mezi zřizovatelem, Státní veterinární správou a Státními veterinárními ústavy byl rok 2022. V posledním čtvrtletí byl stav financí v SVÚ natolik kritický, že organizace byla nucena vyhlásit ukončení vyšetřování vzorků v rámci SVD, které jsou hrazeny ze státního rozpočtu. Ve snaze zajistit legislativní požadavky a plnění činnosti pro kterou je SVS i SVÚ zřízena, bylo zahájeno intenzivní řešení situace a předkládání návrhů zřizovateli, to vše pod metodickým vedením SVS.

V návaznosti na výsledky finanční analýzy, která poukázala na možnost využití rezervního fondu, požádala organizace SVÚ o úpravu rozpočtu v rámci zapojení rezervního fondu jako vlastního zdroje financování hlavní činnosti. Odpověď zřizovatele, konkrétně Sekce ekonomiky a informačních technologií byla záporná a použití rezervního fondu bylo zamítnuto. Důvod zamítnutí byl uveden s odkazem na odst. 3 § 57 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), že požadované prostředky nebyly součástí rozpočtu tak jak požaduje uvedený zákon. Použití rezervního fondu státní příspěvkové organizace nebylo rozpočtováno, rozpočtová pravidla neobsahují možnost, aby příspěvková organizace mohla o použití rezervního fondu v souladu s § 57 odst. 3 rozpočtových pravidel požádat a zřizovatel mohl o této žádosti rozhodovat.¹⁸

¹⁸ Dopis MZE – odpověď pro SVS, Čj. MZE-63086/2022-12131

V závěru roku došlo k úpravě rozpočtu SVÚ v rámci navýšení výnosů z finančních rezerv zřizovatele. Zároveň ústřední veterinární správa otevřela otázku svých pravomocí v oblasti schvalovacích procesů, kontroly a metodické podpory v oblasti financování SVÚ.

4.5 Státní veterinární správa

Státní veterinární správa není příspěvkovou organizací a nezastupuje v této práci další modelový případ. V kontextu financování Státního veterinárního ústavu ovšem zastává roli nadřízeného orgánu pro odborné řízení a určité fáze financování.

Státní veterinární správa reprezentuje instituci vytvořenou na základě veterinárního zákona. Tato organizace funguje jako organizační složka státu v rámci resortu Ministerstva zemědělství a zastává postavení nejvyššího orgánu v oblasti veterinární správy s celorepublikovou působností.

Strukturu Státní veterinární správy tvoří Ústřední veterinární správa v Praze, krajské veterinární správy s pravomocí vykonávat veterinární dozor na území shodném s územím jednotlivých krajů a městská veterinární správa v Praze.

Zákonem pověřená role spočívá v provádění dozoru na území České republiky, s důrazem na hlavní činnosti Státní veterinární správy, které zahrnují:

- veterinární péči, zaměřenou na ochranu a udržení zdraví zvířat s důrazem na prevenci šíření nemoci mezi různými druhy zvířat a ochranu lidského zdraví před onemocněními přenosnými ze zvířat na člověka
- monitorování zdravotní bezpečnosti živočišných produktů a krmiv s cílem chránit lidské zdraví před poškozením nebo ohrožením vyplývajícím z konzumace těchto produktů
- ochrana území České republiky před zavlečením infekčních onemocnění ze zvířat na člověka a před dovozem živočišných produktů a krmiv zahraničím, které mohou představovat riziko pro zdraví
- ochrana životního prostředí před negativními vlivy spojenými s chovem zvířat, výrobou a zpracováním živočišných produktů a zajištění ochrany zvířat a jejich produkce před riziky spojenými s kontaminovaným životním prostředím

- realizaci veterinární asanace, tj. opatření zaměřených na eliminaci nežádoucích podmínek v oblasti veterinární péče
- péči o pohodu zvířat, s důrazem na dohled nad jejich dobrým životním stavem
- provádění dozoru nad dodržováním právních povinností a standardů stanovených národními a evropskými právními předpisy k zajištění plnění výše uvedených úkolů státního veterinárního dozoru. Během dozoru jsou identifikovány nedostatky, jejich příčiny a odpovědné osoby. Identifikované nedostatky jsou následně projednávány a podle potřeby jsou vydávány závazné pokyny k odstranění těchto nedostatků.¹⁹

4.5.1 Rozhovor s ekonomickým ředitelem SVS Ing. Pavlem Jahodou

Na téma integrace Státní veterinární správy do procesu financování Státních veterinárních ústavů byl v srpnu 2022 proveden individuální rozhovor s ředitelem ekonomického odboru Státní veterinární správy, Ing. Pavlem Jahodou. Tento rozhovor poskytuje základní přehled o roli Státní veterinární správy jako prostředníka mezi Státním veterinárním ústavem a Ministerstvem zemědělství v kontextu finančního zabezpečení Státních veterinárních ústavů. Rozhovor byl realizován formou neformální diskuse a v jeho průběhu byly pokládány konkrétní otázky.

Jakým způsobem se podílíte na financování Státních veterinárních ústavů?

„Státním veterinárním ústavům schvalujeme rozpočet i jeho úpravy, a to na základě skutečně provedených laboratorních vyšetření v rámci státního veterinárního dozoru a v případě požadovaných úprav na základě kvalifikovaného odhadu budoucího počtu vyšetření. Následně uvolňujeme prostředky rezervované v našem rozpočtu pro výkony těchto vyšetření. Finance přeposíláme zpět na Ministerstvo zemědělství, které je následně odesílá veterinárním ústavům.“

Existují případy, kdy již nemáte k dispozici dostačující finanční prostředky rezervované pro veterinární ústavy?

¹⁹ SVS, *Výroční zpráva Státní veterinární správy za rok 2022* [online]. (PDF). [cit. 2023-09-03]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/vyrocní-zpráva-statní-veterinární-správy-za-rok-2022/>

„Ano, stává se to v posledních letech celkem pravidelně, většinou v období od září až do konce roku.“

Jak takové situace řešíte?

„Vždy žádáme zřizovatele o navýšení rozpočtu, předkládáme přitom analýzy skutečně provedených výkonů a odhady výkonů do konce roku.“

Vyhoví zřizovatel předloženým požadavkům a rozpočet upraví podle potřeb?

„V minulosti ano, nyní zhruba tři roky nastávají komplikace a zřizovatel odmítá navyšovat rozpočet. Někdy vyhoví v krajní nouzi, kdy jsou ústavy těsně před zastavením činnosti, nebo vyhoví částečně a nám nařizují zapojení zdrojů z našeho rozpočtu. V rámci tohoto tlaku, již několikrát došlo ke snižování vlastního rozpočtu veterinární správy.“

Jaká je momentální situace v oblastech financování veterinárních ústavů?

„Nyní probíhá intenzivní jednání o úpravě rozpočtu. Prostředky pro ústavy jsou již vyčerpány a převedeny. Finanční situace ústavů je krizová. Bohužel se nám nedaří zřizovatele přesvědčit k uvolnění dalších prostředků. Naopak, jsme nyní pod tlakem, kdy ministerstvo požaduje finanční analýzu v jiné podobě, než ji celé roky předkládáme.“

V jaké podobě má být finanční analýza?

„Doposud jsme celé roky předkládaly veškeré analýzy na základě výpočtu a rozboru skutečně provedených laboratorních vyšetření v rámci státního veterinárního dozoru, včetně odborně podložených zpráv o opatřeních při nálezích. Nyní jsme obdrželi požadavek na zpracování analýzy z pohledu nákladů a výnosů podrobně členěných na základě konkrétních výdajů zaměřených na rozbor finančních nákladů.“

Máte určeného pracovníka, který zajišťuje tuto požadovanou činnost?

„Máme odborné pracovníky v oblasti veterinární, kteří kontrolují počet provedených laboratorních vyšetření s provedenými výkony veterinárního dozoru a pracovníka, který pouze sumarizuje souhrnnou tabulku a kontroluje s předloženým požadavkem na úpravu rozpočtu. Nemáme vyčleněného pracovníka se specializací na financování příspěvkových organizací. Jsme organizační složka státu a máme odlišné procesy financování a hospodaření.“

Konzultovali jste se zřizovatelem důvod, díky kterému se podílíte na procesu financování Státních veterinárních ústavů tímto způsobem?

„Ano, letos v rámci této krizové situace. Bylo nám sděleno, že je to na základě veterinárního zákona, podle kterého řídí Státní veterinární správa veterinární ústavy. Bohužel nemáme pravomoci plně zasahovat do finančních záležitostí ústavů. Jedná se o samostatné subjekty a v rámci požadované finanční analýzy, bude záležet na vstřícnosti veterinárních ústavů, zda nám předloží kompletní účetní informace.“

4.5.2 Finanční řízení Státních veterinárních ústavů

Státní veterinární správa řídí SVÚ z hlediska zákona po stránce odborné. Na základě požadavků Ministerstva zemědělství je také řídí po stránce financování, a to převážně z hlediska přidělování příspěvku ze státního rozpočtu. Do oblasti finančního řízení SVS spadají všechny Státní veterinární ústavy v České republice. Těmi jsou SVÚ Jihlava, SVÚ Praha a SVÚ Olomouc.

Finanční řízení těchto organizací spočívá převážně z procesu schvalování rozpočtu a jeho úprav. V předkládání analýz a zpráv zřizovateli o provedených výkonech v rámci státního veterinárního dozoru. Předkládání odborné argumentace vzniklých potřeb v návaznosti na schvalování úprav rozpočtu v průběhu roku. Do roku 2022 byly požadavky zřizovatele na předkládané podklady založeny na odborném zhodnocení a odsouhlasení počtu jednotek výkonů státního veterinárního dozoru. Do oblasti odborných analýz lze zařadit zprávy k vývoji výkonů za určité období, přehled druhu objednaných výkonů, vliv nálezů a jiných událostí na počet výkonů, rozpis hrazených výkonů, vývoj neplánovaných výkonů a jiné odborné náležitosti zpráv.

V návaznosti na požadavek zvýšení příspěvků pro nedostatek prostředků v druhém pololetí roku 2022 a následného požadavku zřizovatele na zpracování podrobných analýz, zpracovala SVS podrobnou zprávu v odborném pojetí problematiky výkonů SVÚ. Tato zpráva podrobně popisuje účel plateb příspěvků SVÚ pro oblast sledování nálezů zvířat, monitorování případného výskytu afrického moru prasat. Součástí je přehled objednaných výkonů v oblastech epizotologie, hygieny, vyšetření APM a moru včelího plodu. U vyšetření APM podrobně vyhodnocuje vliv na provozní náklady, včetně aktivního a pasivního monitoringu. Pro obhajobu nároku na zvýšení příspěvku ze státního rozpočtu je významnou součástí vývoj výkonů, a to jak pomocí grafu ve víceletém srovnání, tak

v tabulkově vyjádřeném poměru výkonů včetně přidělených prostředků vázaných na mimořádná veterinární opatření (dále jen MVO), z které vyplývá, že celkový pokles dostupných prostředků na rok 2022 oproti skutečným výkonům předchozího roku činí 46 441 872 Kč.

Tabulka č. 11 Poměr výkonů SVÚ včetně prostředků vázaných na MVO

Poměr výkonů SVÚ včetně přidělených prostředků vázaných na MVO s					
		výkony v Kč za rok 2021	poměr položky k celku	přepočet na rozpočet r. 2022	<i>pokles o</i>
EPIZ	EPIZ/IBR	126 793 517	43,9%	106 393 438	20 400 079
	NAP	804 723	0,3%	675 249	129 474
	Salmonela	12 415 138	4,3%	10 417 640	1 997 498
	AMP/ulovená	8 067 900	2,8%	6 769 838	1 298 062
	AMP/uhynulá	2 078 260	0,7%	1 743 884	334 376
	AMP/sérologické vyšetření	202 530	0,1%	169 945	32 585
	AMP/virologické vyšetření	2 164 600	0,7%	1 816 333	348 267
	mezisoučet	152 526 668	52,8%	127 986 327	24 540 341
HYGI	monitoring CL	29 259 800	10,1%	24 552 128	4 707 672
	ost. dozor	64 043 746	22,2%	53 739 611	10 304 135
	mezisoučet	93 303 546	32,3%	78 291 739	15 011 807
	Celkem	245 830 214	85,2%	206 278 067	39 552 147
BSE	porážky/úhyny	26 122 010	9,0%	21 919 184	4 202 826
NRL	Národní ref. Laboratoře+další zařízení	16 700 000	5,8%	14 013 101	2 686 899
CELKEM		288 652 224	100%	242 210 352	46 441 872
	Rozpočtové prostředky SVS 2022	207 780 352			
	Příspěvek Mze	10 000 000			
	celkem	217 780 352			
	NNV vázané z roku 2021	24 430 000			
	Celkové dispoziční prostředky	242 210 352			

Zdroj: SVS – Zpráva k vývoji výkonů SVÚ k 30. 6. 2022

Výše uvedená tabulka započítává veškeré disponibilní částky. Přepočet na rok 2022 udává stav, jaký by nastal v případě přímého rozpočítání rozpočtu na jednotlivá vyšetření v poměru podle předchozího období.²⁰

V rámci požadavků Ministerstva zemědělství navrhuje SVS opatření vhodné k vyřešení nestabilní finanční situace a popisuje řešení deficitů v minulých obdobích. Od roku 2016 zůstaly základní přidělené finanční prostředky nezměněny, zatímco požadavky na rozšíření objemu vyšetření postupně narůstají každým rokem. Do roku 2021 nebyly zohledněny ani inflační faktory v oblasti nákladů na materiál a provoz. Následky vzniklých deficitů byly řešeny pomocí různých opatření. Na počátku byly ke krytí použity prostředky SVS z nespotřebovaných nároků v oblasti AMP. Po vyčerpání těchto prostředků byla provedena opatření prostřednictvím několika jednání s MZe, na jejich základě byla část prostředků získána z rozpočtu zřizovatele a další část byla poskytnuta z rozpočtu SVS, a to z prostředků určených na provoz. Vzhledem k trendu rostoucích nákladů není SVS již schopna vyřešit situaci vlastními prostředky.

Na základě problémů s financováním SVÚ, kdy se Státní veterinární správa ocitá pod tlakem mezi SVÚ, který nárokuje finanční příspěvek na základě provedených laboratorních vyšetření a zřizovatelem, který již nedisponuje dostatečnými prostředky, řešila Státní veterinární správa s Ministerstvem zemědělství, svoji pozici v této oblasti. Během rozhovorů v průběhu roku 2023 bylo rozhodnuto, že Státní veterinární správa si i nadále zachová odpovědnost v oblasti financování SVÚ. Zachování této odpovědnosti potvrzuje skutečnost, že Ministerstvo zemědělství v říjnu 2023 vydalo novou směrnici týkající se výkonu zřizovatelských funkcí vůči státním příspěvkovým organizacím ve svém resortu. Směrnice výslovně stanovuje výjimku při uvolňování příspěvku na provoz, a to pouze pro SVÚ. Výjimka zřetelně určuje, že žadatelem příspěvku na provoz pro SVÚ je právě SVS a příspěvek je poskytován z rozpočtu MZe a SVS.

²⁰ SVS, Zpráva k vývoji výkonů SVÚ k 30.6. 2022

5 Výsledky a diskuse

5.1 Proces financování státních příspěvkových organizací

Významnou formou financování státních příspěvkových organizací je alokace prostředků na základě schváleného rozpočtu. Každá organizace předkládá svůj rozpočet na příslušný kalendářní rok, který má být podroben schválení. Tato kapitola je zaměřena na rozdíly ve financování, přístupu k alokaci finančních prostředků a jejich dopad na provoz příspěvkových organizací v návaznosti na uvedené modelové příklady státních příspěvkových organizací.

5.1.1 Resort školství

Financování Dětského diagnostického ústavu jako příspěvkové organizace probíhá formou příspěvku ze státního rozpočtu na základě výčtu reálných potřeb. Kolaborativní charakter procesu sestavování rozpočtu zahrnuje průběžnou komunikaci mezi organizací a zřizovatelem. Proces sestavování a schvalování rozpočtu začíná již koncem předcházejícího kalendářního roku. V tuto dobu, nebývají známy veškeré skutečnosti, které ovlivní výši rozpočtu. Výše rozpočtu se sestavuje v přibližně stejné výši jako rok předchozí, pokud tento rok neskončil zhoršeným hospodářským výsledkem. Organizace zpracovává komplexní finanční plán, který předkládá zřizovateli k posouzení a schválení. Tento finanční plán poskytuje podklad pro tzv. dohodovací řízení.

Dohodovací řízení je jedním z nejvýznamnějších jednání v rámci finančního příspěvku mezi příspěvkovou organizací a zřizovatelem. Zřizovatel přezkoumá finanční plán a poskytne zpětnou vazbu nebo doporučení k úpravám. V rámci dohodovacího řízení dochází ke vzájemné dohodě, jak uspokojit reálné potřeby organizace a co nejméně zasahovat do rezerv organizace nebo zřizovatele. I přes finanční omezení v rozpočtu kapitoly vynakládá příslušný odbor ministerstva veškeré úsilí na to, aby nebyla ohrožena funkce příspěvkové organizace a byla zachována její hlavní činnost v plném rozsahu.

Obsahem finančního plánu je podrobné vyčíslení jednotlivých požadavků, s řádným odůvodněním pro potvrzení reálného požadavku. Se sestavením finanční rozvahy získává MŠMT také zdroj informací pro kontrolu nároků organizace, a to nejen z pohledu požadavků, ale také například určité záruky finančního krytí účetních odpisů.

V případě nároků na platy předkládá organizace podrobný výčet nároků podle zařazení zaměstnanců do platových tříd. Ve výčtu jsou uvedeny veškeré složky platu, a to nárokové, kterými jsou rizikové příplatky, příplatky za vedení a reálný odhad zákonných příplatků za práci v noci, ve svátcích a dnech klidu včetně reálného odhadu náhrad za pracovní neschopnost. Nedílnou součástí jsou i složky nenárokové jako je osobní ohodnocení a předběžný návrh na budoucí možné odměny. Veškeré toto členění se dále dělí na pedagogické a nepedagogické pracovníky. Učitelé jsou odděleni od ostatních pedagogických pracovníků, kterými jsou etopedi, speciální pedagogové, vychovatelé a asistenti pedagoga. Vzhledem k aktuálnímu politickému tématu jako jsou platy učitelů je toto členění podstatné pro zřizovatele, ten z dostupných údajů snadněji kalkuluje případné navýšení příspěvků na platy pouze pro učitele.

Pokud jde o ostatní neinvestiční náklady, dochází také k jejich důkladnému rozčlenění, především z hlediska důležitosti a smluvních závazků. Tyto náklady zahrnují výdaje spojené s energiemi, nájemným, údržbou a opravami budov, nákupy ostatního materiálu a také nezbytné služby, jako je správa softwarových programů a systémů, telefonní a datové služby, vzdělávání zaměstnanců a cestovní výdaje. Zřizovatel i organizace tak mají reálný a podrobný přehled o skutečných finančních potřebách. S ohledem na získaný přehled lze predikovat budoucí vývoj a situace tak umožňuje sestavení reálného rozpočtu organizace. Rozpočet sestavený na skutečných potřebách zajišťuje organizaci nekomplikovaný výkon hlavní činnosti, pro který byla organizace zřízena.

Na základě rozpočtu, kterým je stanoven příspěvek přímo řízené organizaci v souladu s rozpočtovým zákonem a v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), je zřizovatelem proveden rozpis závazných a orientačních ukazatelů na konkrétní kalendářní rok. Rozpis závazných ukazatelů plně koresponduje se schváleným rozpočtem. Závaznými ukazateli limitů regulace zaměstnanosti je limit mzdových prostředků na platy, limit OON a limit počtu zaměstnanců. Provozní běžné výdaje také vychází z výše rozpočtu. U ONIV se přihlíží k navržené výši vlastních výnosů a čerpání peněžních fondů. Závazným ukazatelem obecně je příspěvek na provoz celkem.

Finanční prostředky na aktuální rok jsou rozpočtované v celoročním objemu a jsou organizaci poukazovány zpravidla ve čtvrtletních dávkách. Uvedené údaje v dokumentu,

včetně výnosů z vlastní činnosti a zapojení rezervního fondu, slouží také jako kontrolní hodnoty pro výkaz ROZP -1 01 SPO, předkládaný do CSÚIS. Zasláním rozpisu zřizovatel oficiálně sděluje příspěvkové organizaci nepřekročitelné limity a rozpis je využíván jako podkladový dokument k dohodovacímu řízení. Zároveň tímto zřizovatel naplní kontrolní a metodickou funkci pro správné vyplnění výkazu ROZP-1 01 SPO, který organizace samostatně nahrává do CSÚIS.

Sledování čerpání rozpočtu zřizovatelem, pravidelné úpravy rozpočtu a možnost řešit bez zbytečných prodlev neočekávané výdaje, poskytuje příspěvkové organizaci určitou stabilitu, jistotu finančních prostředků na plnění svých úkolů a cílů a poskytnutí podpory v nestandardních situacích.

5.1.2 Resort zemědělství

Financování Státního veterinárního ústavu Jihlava probíhá formou příspěvku ze státního rozpočtu. Příspěvek je již při tvorbě rozpočtu limitován disponibilními zdroji zřizovatele a je stanovena horní hranice příspěvku. Příspěvková organizace SVÚ jedná o výši rozpočtu prostřednictvím SVS, která se vyjadřuje k rozpočtu. Rozpočet je sestavován na základě předpokládaných jednotek výkonu laboratorních vyšetření v rámci státního veterinárního dozoru a je alokován v rozpočtu SVS.

Státní veterinární správa v tomto případě vykonává roli prostředníka, který žádá o příspěvek pro SVÚ. Zřizovatel se přitom odvolává na § 48 veterinárního zákona, kde je stanoveno, že Státní veterinární správa řídí Státní veterinární ústavy a koordinuje jejich odbornou činnost. Ministerstvo zemědělství přeneslo na SVS odpovědnost za finanční správu rozpočtovaného příspěvku veterinárních ústavů s odůvodněním, které vychází z řízení podle veterinárního zákona. Tento legislativní předpis v souladu s evropským právem stanovuje požadavky pro poskytování veterinární péče v oblasti chovu a zdraví zvířat a živočišných produktů. Reguluje práva a povinnosti jednotlivců i právnických osob, definuje strukturu, pravomoci a působnost orgánů vykonávajících státní správu v oblasti veterinární péče a upravuje některé specializované veterinární činnosti a jejich provádění. Veterinární zákon je primárně určen pro oblast veterinární péče, a není navržen s cílem řešit oblast financování.

Zřizovatel také argumentuje skutečností, že SVS přebírá roli objednatele laboratorních výkonů v rámci státního veterinárního dozoru. Z určité perspektivy je možné

tuto situaci interpretovat jako objednávku služby. Nicméně je důležité zdůraznit, že pokud by SVS měla zákonnou možnost hledat i jiné nestátní zdroje, a nabídka z těchto zdrojů byla ekonomicky výhodnější, pak by náklady na vyšetření ze státního rozpočtu, respektive rozpočtu SVS alokovaného na laboratorní vyšetření pro SVÚ odcházely i do nestátního sektoru. Tím by se alokovaný rozpočet primárně určený na hlavní činnost SVÚ stal rozpočtem Státní veterinární správy vymezeným jako nákladová položka na služby SVD. Existence veterinárních ústavů by mohla být ohrožena a účel jejich zřízení by pozbyl na významu. V případě, že by laboratorní vyšetření v rámci státního veterinárního dozoru bylo svěřeno subjektu soukromého sektoru, který není vázán povinností setrvat na trhu a zajistit nezbytné služby, hrozilo by závažné ohrožení celého systému veterinární ochrany. Ochrana zdraví zvířat a prevence šíření nálezů by nebyla plně funkční, což by mělo zásadní negativní dopady. Důležitá role státu v této oblasti by selhala i v souladu s evropskou legislativou, to by znamenalo nesplnění klíčových požadavků na zajištění bezpečnosti a integrity ochranného veterinárního systému.

Mnohaletá praxe v oblasti alokace státního příspěvku v souvislosti s jednotkami výkonu vedla k vytvoření specifické situace v příspěvkové organizaci. V této situaci organizace legitimně požaduje vyplacení příspěvků odpovídajících skutečně provedeným výkonům. V případě, že zřizovatel nesplní svůj závazek, organizace má subjektivní pocit nároku na tyto příspěvky a vlastní získané zdroje od nestátních subjektů za laboratorní vyšetření nebo jiné obdobné služby chce využít k financování ostatních potřeb na provoz organizace. A to nejen na obnovu drobného majetku, ale také na případné odměny pro zaměstnance a další záležitosti související s rozvojem organizace.

Čistý zisk z vlastních výnosů je využíván k potřebě organizace, včetně neinvestičních výdajů do zařízení, zlepšení pracovních podmínek a stimulace personálu prostřednictvím odměn. Tímto způsobem organizace aktivně přispívá k vlastnímu rozvoji a udržitelnosti, což zvyšuje její schopnost poskytovat kvalitní a efektivní služby ve svém odborném odvětví.

V kontextu této situace vykazuje příspěvková organizace oprávněný nárok na finanční příspěvek v závislosti na dosažených jednotkách výkonů. Zřizovatel má pravomoc rozhodnout, že finanční prostředky pro provoz organizace budou alokovány na základě více ukazatelů, než je pouze počet jednotek výkonů. V případě takové kombinace

je nezbytné, aby rozčlenění přiděleného finančního příspěvku bylo transparentní, umožňující jasné identifikování částí příspěvku vázané na jednotky výkonů a částí určené pro jiné účely. Tato explicitní specifikace umožňuje vypočítat případné nároky v případě nedostatku finančních prostředků.

Vyjádření na základě více ukazatelů by nejlépe odpovídal dokument zasílaný zřizovatelem, s názvem „Rozpis závazných ukazatelů schváleného rozpočtu kapitoly 329 – MZe pro konkrétní rok příspěvkové organizace.“ Tento dokument stanovuje příspěvek na straně výnosů ve výši zhruba 3 % celkového ročního rozpočtu a na straně nákladů jsou závaznými ukazateli mzdové náklady, čítající přibližně 47 % celkového ročního rozpočtu. Zbývajících 50 % rozpočtu představují vlastní výnosy z hlavní činnosti organizace.

Vzhledem k tomu, že jednotky výkonu jsou předem oceněny na základě kalkulačních tabulek, není možné specifikovat jednotku výkonu pouze z hlediska mzdových nákladů. Rozpis závazných ukazatelů mzdových nákladů se dále detailně člení na platy zaměstnanců, povinné pojistné a převod FKSP. Vzhledem k faktu, že SVÚ Jihlava odměňuje ve formě mezd je terminologie „platy“ nevhodná, především z důvodu, že pojmy platy a mzdy mají v právním kontextu určité odlišnosti. Závazné ukazatele nejsou sledovány zřizovatelem a dokument není typově připraven pro konkrétní příspěvkovou organizaci, což naznačuje spíše formální charakter dokumentu.

Přidělování finančního příspěvku ze státního rozpočtu na základě jednotek výkonu se stává efektivním nástrojem jak pro Ministerstvo zemědělství, tak pro Státní veterinární ústav, pokud existuje dostatek finančních prostředků pro uskutečnění jeho hlavních činností. Tato metoda alokace finančních zdrojů poskytuje transparentnost, což napomáhá optimálnímu využití veřejných financí. Výhodou pro příspěvkovou organizaci je předvídatelnost financování, zvláště pokud má SVÚ dostatek prostředků pro výkon své hlavní činnosti. Organizace má potom schopnost lépe plánovat své aktivity a s vědomím dostupných finančních zdrojů vytváří stabilní prostředí pro dosažení svých cílů.

Přesto v situacích omezeného financování se mohou objevit nevýhody a problémy, zejména v případě, kdy zřizovatel nereaguje na oprávněné požadavky organizace na navýšení prostředků na základě skutečně provedených výkonů a predikce budoucích výkonů. Nedostatečná reakce může vést k omezení ve financování, což ztěžuje výkon činností. V krajních případech může zřizovatel odmítnout vyplatit příspěvek, což zanechává

SVÚ v obtížné finanční situaci. Tato situace je obzvláště problematičká, pokud SVÚ již provedl laboratorní vyšetření v rámci SVD, ale není mu poskytnuto odpovídající finanční plnění. Tento problém může ohrozit výkon činnosti organizace.

Jednou s dalších nevýhod plynoucích z používání tohoto modelu je nesoulad s reálnými náklady organizace na poskytování služeb, což výrazně omezuje schopnost organizace efektivně krýt náklady spojené s poskytováním služeb. Tento nedostatek je především způsoben tím, že kalkulace na jednotky výkonů, které slouží jako základ pro stanovení cen, nejsou aktualizovány v souladu s aktuálními potřebami a podmínkami. V důsledku toho se sazebník nepřizpůsobuje inflaci, zvyšování cen a dalším faktorům ovlivňujícím náklady organizace. Tato nepružnost v aktualizaci kalkulací může způsobit, že organizace není schopna adekvátně reagovat na dynamiku ekonomického prostředí. V případě, kdy se náklady na provoz služeb zvyšují, organizace může čelit problémům se zajištěním poskytovaných služeb. Zanedbání pravidelné aktualizace kalkulací může vést k tomu, že stanovené ceny za služby neodrážejí skutečné náklady, což dále zhoršuje finanční stabilitu organizace.

5.2 Hospodaření s fondy a vzájemné vztahy zřizovatele a organizace

Hospodaření s fondy organizace představuje klíčový faktor ovlivňující proces financování. Významným aspektem je vytváření rezerv pro situace, kdy jsou potřebné dodatečné finanční prostředky nebo kdy je třeba korigovat případné chyby v hospodaření. Efektivní správa fondů zajišťuje tyto případné rezervy, které poskytují organizaci v určité míře částečnou finanční jistotu a flexibilitu v řízení prostředků. Při nesprávném použití fondů, hrozí porušení rozpočtové kázně, se všemi důsledky, které z toho vyplývají.

V rámci řádného využívání fondů organizace vzniká důležitý vztah mezi organizací a zřizovatelem. Postup čerpání některých fondů je vázán na schválení ze strany zřizovatele, což podléhá určitým podmínkám a regulacím. Tímto způsobem zřizovatel získává přehled o potencionálních zdrojích organizace a má možnost uplatnit opatření, například nařízení odvodu odpisů.

Tato kapitola je zaměřena na rozdíly v přístupu a správě fondů organizací, na přístupu a metodické pomoci k fondovému hospodaření ze strany zřizovatelů. Zaměřuje

se na rozhodovací procesy v této oblasti a potenciaální dopady na provoz organizací s ohledem na uvedené modelové případy státních příspěvkových organizací.

5.2.1 Hospodaření s fondy příspěvkové organizace v resortu školství

Fondové hospodaření státních příspěvkových organizací v resortu školství je pečlivě monitorováno Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. V tomto kontextu je sledováno dodržování požadavků týkající se vytváření a čerpání fondů ve shodě s platnými právními předpisy.

Fond kulturních a sociálních potřeb ve státní příspěvkové organizaci je tvořen z objemu nákladů na platy a náhrady platů. Do konce roku 2023 byla výše základního přidělu stanovena na 2 % z celkového ročního objemu nákladů zúčtovaných na platy. V případě příspěvkové organizace DDÚ a SVP v resortu školství je tato částka již předem určena zřizovatelem při sestavování rozpočtu a je plně v souladu dané procentuální výše objemu na platy. Zřizovatel v této oblasti určuje výši fondu jako závazný ukazatel, který je zahrnut v rozpočtu. Výše příspěvku může být překročena pouze v případě, kdy je využit fond odměn na překročení prostředků na platy nad rámec závazného ukazatele. V návaznosti na překročení limitu prostředků na platy a dochází ke zvýšení tvorby FKSP. Toto zvýšení nad rámec rozpočtu může být hrazeno pouze z vlastních výnosů z činnosti nebo z rezervního fondu. Zřizovatel neprovádí pouze kontrolu tvorby FKSP, ale také kontroly čerpání fondu. Kontrola čerpání a následného vyúčtování probíhá formou sledování výkazů a vyčíslením v ročním rozboru hospodaření.

Fond reprodukce majetku rovněž podléhá kontrole. V rámci jeho tvorby a čerpání podléhal tento fond až do konce roku 2023 schvalovacímu procesu ze strany MŠMT. Zřizovatel si stanovil přísná pravidla pro čerpání tohoto fondu nejen po stránce finanční, ale i obsahové. Na počátku kalendářního roku prochází FKSP procesem schvalování jak v oblasti tvorby s návaznou kontrolou stanovení výše účetních odpisů, tak průběhu čerpání, ale i souladu s počátečním a konečným zůstatkem. Při této kontrole jsou zřizovateli předkládány vyhodnocovací tabulky s podrobným vyčíslením každé nákladové akce, včetně rozčlenění na akce investiční a neinvestiční. Podrobně jsou doloženy také faktury prokazující oprávněné využití po stránce obsahové i finanční. V návaznosti na potřeby organizace je možné kdykoliv v průběhu roku aktualizovat plán čerpání fondu, kdy organizace předkládá žádost o úpravu plánu. Pokud se jedná o investiční akce je

přílohou žádosti investiční záměr s podrobnou specifikací a odůvodněním potřeby zajištění služby nebo dodávky zboží. U neinvestičních akcí je předkládána jednoduchá zpráva s uvedením důvodu potřeby čerpání fondu. Zřizovatel tedy pečlivě sleduje, zda je čerpání fondu použito na správný účel podle rozpočtových pravidel. Velmi pečlivě dochází také ke sledování plánování a čerpání FKSP v souvislosti s využíváním vlastního podílu při financování v souvislosti s dotačními akcemi. Touto kontrolou zabezpečuje nejen metodickou podporu organizaci, ale zároveň předchází možným rizikům neoprávněného čerpání a tím možného vzniku porušení rozpočtové kázně, které má dopad na finanční stabilitu organizace.

Rezervnímu fondu je ze strany MŠMT věnována největší pozornost, a to zejména z hlediska jeho široké využitelnosti. Využitelnost rezervního fondu spočívá v možnosti úhrady potřeb příspěvkové organizace, v případě chybějících financí z příspěvku ze státního rozpočtu nebo vlastních výnosů. Ačkoliv existují zákonem stanovená pravidla pro jeho používání, při dodržení těchto norem lze fond využít k pokrytí jakéhokoliv finančního nedostatku příspěvkové organizace, včetně běžných provozních nákladů. Zaměření na rezervní fond ze strany zřizovatele i organizace začíná již při sestavování rozpočtu na následující účetní období. Významnou úpravou prochází na dohodovacím řízení, kdy se MŠMT a příspěvková organizace domluví na výši rozpočtované částky rezervního fondu v návaznosti na případné překročení výdajů. Výše rozpočtované částky rezervního fondu není závazným ukazatelem a její nulové nebo částečné využití nemá žádné dopady z hlediska porušení rozpočtových pravidel ani v rámci vnitřních předpisů MŠMT. V případě opačném, tedy při potřebě, kdy organizace zjistí, že rozpočtovaná částka rezervního fondu je z jakéhokoliv důvodu nedostačující, je možné během roku provést úpravu. Úpravu lze provést pouze v rámci úpravy rozpočtu a se schválením zřizovatele.

Potřeby navýšení mohou vznikat z mnoha příčin, mohou to být pokuty a penále za porušení rozpočtové kázně. Velmi častou příčinou bývá přečerpání prostředků na ostatní neinvestiční náklady, to bývá nejčastěji před koncem roku, po kontrole čerpání rozpočtu. Vzhledem k povinnosti dodržet parametry závazných ukazatelů, není možné použít prostředky rozpočtované na platy na jiný účel, ani v rámci rozpočtu jedné příspěvkové organizace. Například pokud organizace nedočerpá prostředky na platy a ani vlastní výnosy nepokryjí ztrátu za náklady na provozní výdaje, a přestože hospodářský výsledek bude

kladný, musí organizace použít na krytí ztráty ostatních neinvestičních nákladů částku z rozpočtovaného rezervního fondu, i kdyby se jednalo řádově o nízké částky.

Dalším možným čerpáním je možnost převedení určité finanční částky z rezervního fondu do fondu reprodukce majetku. Takové případy mohou nastat v situacích, kdy nemá organizace dostatek prostředků na fondu reprodukce majetku a je například nutné zajistit opravu majetku z důvodu havarijního stavu. Jako další příklad lze uvést nedostatek financí pro krytí vlastního podílu při dotačních akcích, kdy může být ohrožena možnost čerpání přidělení dotace. Vzhledem k faktu, že příspěvková organizace navyšuje čerpání rezervního fondu v případech nutné finanční potřeby, je zřizovatel v této oblasti vstřícný a tyto úpravy schvaluje.

V případě zlepšeného hospodářského výsledku organizace, je možné převést tyto prostředky do fondu odměn a do fondu reprodukce majetku v souladu s rozpočtovými pravidly. Do rezervního fondu lze převést prostředky ze zlepšeného hospodářského výsledku bez omezení. Podstatné je, že organizace může tyto prostředky převést pouze na základě schválení zřizovatele v rámci roční účetní závěrky v následujícím roce, kdy byl zlepšený hospodářský výsledek vytvořen.²¹ Zřizovatel schvaluje převedení do fondů na základě žádosti příspěvkové organizace. Příspěvková organizace DDÚ, SVP, ZŠ a ŠJ v případě požadavku na převedení těchto financí požaduje vždy převedení financí v plné výši do rezervního fondu, z důvodu možnosti neomezeného použití tohoto fondu. V případě nedostatku financí ve fondu odměn nebo fondu reprodukce majetku, lze na základě žádosti podané zřizovateli převést prostředky dodatečně v průběhu roku.

5.2.2 Hospodaření s fondy příspěvkové organizace v resortu zemědělství

Státní veterinární ústav hospodaří s fondem kulturních a sociálních potřeb v souladu s platnými právními předpisy. V rámci rozpočtu SVÚ, který je předkládán ke schválení Státní veterinární správě není přesná výše tvorby fondu vyčíslena. Organizace rozpočtuje výši fondu kulturních a sociálních potřeb souhrnně s ostatními náklady na syntetickém účtu 527 pod názvem zákonné sociální náklady. Rozpočtovaná částka je složena z nákladových položek na stravování, ochranné osobní potřeby, na školení a vzdělávání a přidělem

²¹ ČESKO. Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-218#f2049128>

do FKSP. Ministerstvo zemědělství v rámci rozpisů ukazatelů schváleného rozpočtu kapitoly předkládá přesnou 2 % výši ukazatele s názvem převod FKSP vázanou na rozpočet na mzdy zaměstnanců uvedeném v tomto dokumentu. Z uvedených skutečností vyplývá, že SVS ani zřizovatel nedohlíží na bezchybné rozpočtování fondu kulturních a sociálních potřeb. Organizace při roční účetní závěrce správně dorovná stav fondu ve výši 2 % na skutečně čerpané prostředky na mzdy. Skutečnost, že FKSP doposud nebyl přesně vyčíslen v rámci rozpočtu příspěvkové organizace nijak neovlivňuje hospodaření organizace a není porušen žádný právní předpis.

Do konce roku 2023 byl základní příděl fondu tvořen z ročního objemu nákladů zúčtovaných na mzdy, náhrady mezd a odměn za pracovní pohotovost, a to na základě vyhlášky č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb. Tato vyhláška byla zrušena a od počátku roku 2024 se fond kulturních a sociálních potřeb řídí primárně rozpočtovými pravidly. Pro organizaci je nyní podstatné vyčíslit v rozpočtu částku přídělu do FKSP, neboť tato konkrétní suma příspěvků na stáří zůstane vázaná k prvnímu schválenému rozpočtu. V rámci roční závěrky, kdy bude celková výše příspěvku dorovnaná na skutečné objemy vynaložené na mzdy nebude mít vliv na výši objemu příspěvků na stáří, ale bude snižovat nebo zvyšovat celkový objem tzv. ostatních volných prostředků FKSP.

Fond reprodukce majetku SVÚ podléhá kontrole Ministerstva zemědělství pouze v případě tvorby ze zlepšeného hospodářského výsledku organizace. Státní veterinární ústav při kladném výsledku hospodaření předkládá zřizovateli ke schválení žádost o převedení části zlepšeného hospodářského výsledku v souladu s rozpočtovými pravidly. Výše částky požadované pro převod je vždy nižší než maximální přípustný limit 80 % zlepšeného hospodářského SVÚ. Většinou se jedná zhruba o výši 25 % zlepšeného hospodářského výsledku. Tento převod zřizovatel schvaluje v rámci roční závěrky příspěvkové organizace.

Fond reprodukce majetku je tvořen také účetními odpisy. Státní veterinární ústav Jihlava má roční odpisy pohybující se ve výši přibližně 15 000 000,00 Kč, a pokud má dostatečné finanční krytí je fond reprodukce ročně naplněn přibližně touto částkou. Vzhledem k této skutečnosti se doplňková tvorba ze zlepšeného hospodářského výsledku nejeví z ekonomického hlediska jako vhodná. Fond reprodukce majetku je účelově zaměřený a nelze jej čerpat například na potřebnou podporu pro nákup služeb nebo dodávek určených pro provoz při nedostatku financí z rozpočtu nebo z vlastních výnosů. Ekonomicky

výhodnější pro SVÚ je ponechat tvorbu fondu reprodukce majetku převážně z odpisů, popřípadě z ostatních zákonných důvodů, jakým je například prodej dlouhodobého movitého hmotného i nehmotného majetku nebo z darů určených na technické zhodnocení dlouhodobého majetku. Zmiňované ostatní důvody se nevyskytují často a nelze je predikovat, vyskytují se náhodně a jejich výše bývá zanedbatelná.

Fond reprodukce majetku SVÚ nepodléhá, žádné jiné kontrole zřizovatele. Není kontrolována část obsahová, ani část finanční z pohledu tvorby a čerpání. Příspěvková organizace spravuje fond samostatně bez metodické podpory. Z důvodu vysokých nákladů na speciální technologické vybavení a jejich nutnou obnovu využívá Státní veterinární ústav fond reprodukce majetku velmi často a odčerpává z něj vysoké částky. Cena určitých vybraných přístrojů vhodných pro určitá laboratorní vyšetření častokrát přesahuje milion korun.

Státní veterinární ústav řádně spravuje fond reprodukce majetku v souladu s rozpočtovými pravidly, i přestože čelí absenci systematické kontroly a metodické podpory. Je třeba poznamenat, že zřizovatel má o vynaložených částkách pouze úzký přehled, který se omezuje na informace obsažené v odevzdaných výkazech do CSÚIS. Státní veterinární správa nezasahuje do správy fondu reprodukce majetku z hlediska tvorby ani čerpání.

Zapojení rezervního fondu do hospodaření organizace je v případě Státního veterinárního ústavu Jihlava omezeno na minimální úroveň. Tvorbu rezervního fondu zajišťuje organizace převedením většinové částky ze zlepšeného hospodářského výsledku. Převedení financí ze zlepšeného hospodářského výsledku podléhá stejně jako u fondu reprodukce majetku schválení zřizovatelem. Schválení konkrétní výše převodu probíhá na základě žádosti příspěvkové organizace a je součástí roční účetní závěrky. Organizace vnímá rezervní fond jako nezbytnou rezervu pro ojedinělé případy financování, a nepředpokládá jeho zapojení k úhradě ročních nezajištěných potřeb. V důsledku toho nedochází k rozpočtování rezervního fondu organizací.

V období krize, konkrétně ve čtvrtém čtvrtletí roku 2022, došlo k výrazné změně ve finanční situaci SVÚ. Tato změna byla natolik závažná, že Státní veterinární správa musela intervenovat poskytnutím metodické pomoci v oblasti fondového hospodaření. Finanční situace organizace byla problematická, což vyžadovalo naléhavá opatření k zachování činnosti ústavu a plnění požadavků na laboratorní vyšetření. V rámci odmítnutí

zřizovatele k navýšení příspěvku na výkony SVD se jako jediné možné řešení jevil zásah do rezervního fondu SVÚ. Státní veterinární ústav byl konfrontován s potřebou uhradit závazky spojené s materiály použitými při provedených laboratorních vyšetřeních v rámci státního veterinárního dozoru.

S cílem umožnit pokračování v činnosti a zajistit splnění legislativních požadavků bylo doporučeno zapojení rezervního fondu. Prvním krokem v této situaci je provedení úpravy rozpočtu, která zahrnuje aktivaci rezervního fondu. Toto opatření musí být následně podrobena schválení v rámci úpravy rozpočtu, aby byla zajištěna transparentnost a legitimita použití finančních prostředků. Tímto způsobem je organizace připravena řešit alespoň v nezbytně nutné míře naléhavé finanční výzvy a zajistit pokračování své hlavní činnosti v oblasti laboratorních vyšetření SVD.

V průběhu krizového období využil Státní veterinární ústav tuto možnost a požádal SVS o úpravu svého rozpočtu s využitím rezervního fondu. Schválení k této úpravě ze strany SVS bylo uděleno, avšak s ohledem na předchozí praxi, kdy se SVS nijak nevyjadřovala k procesům tvorby a čerpání fondů SVÚ, požádala SVS zřizovatele o schválení. Zřizovatel zamítl čerpání rezervního fondu s odůvodněním, že rezervní fond nebyl zahrnut do rozpočtu. Okazuje přitom na ustanovení rozpočtových pravidel, který sice stanovuje podmínku, že v případě čerpání rezervního fondu musí být fond rozpočtován, ale samotné ustanovení odst. 3 § 53 rozpočtových pravidel vymezuje časový rámec na průběh roku. Rozpočtovými pravidly není přesně stanoveno, že se musí jednat o první sestavu rozpočtu na počátku roku. Tak, jak se upravují i jiné finanční potřeby v průběhu roku úpravou rozpočtu, je možné úpravou rozpočtu v průběhu roku měnit i možnost čerpání rezervního fondu. Celý proces je ovšem podmíněn schválením zřizovatele a zřizovatel má veškeré pravomoci úpravy rozpočtu včetně čerpání fondu, neschválit, a to i bez uvedení důvodu.

Z hlediska řídicích orgánů, konkrétně Ministerstva zemědělství a Státní veterinární správy, nejsou zaznamenány žádné aktivní intervence v podobě řízení, kontroly ani metodického dohledu nad hospodařením s rezervním fondem.

5.3 Vyhodnocení rizik a doporučení

Zhodnocení dvou modelových příkladů příspěvkových organizací poskytuje hlubší pohled na různé přístupy k financování a řízení. Organizace působící v resortu školství je

modelovým příkladem efektivního financování, kde zřizovatel aktivně kontroluje a řídí proces financování a hospodaření. Metodická podpora, kontrola a přidělování příspěvků na základě reálných potřeb poskytují transparentní a odpovědný systém. Naopak organizace z resortu zemědělství představuje příklad, kde nedostatečná metodika a zásah Státní veterinární správy do financování komplikují efektivní řízení. Financování na základě jednotek výkonu, které neodpovídají reálným potřebám příspěvkové organizace, může vést k neefektivní alokaci prostředků, což představuje určitá rizika pro všechny dotčené subjekty. Tato neefektivní alokace může vést k vyčerpání disponibilních prostředků a způsobit přerušeni nebo ukončení hlavní činnosti pro kterou, byla organizace zřízena. Toto přerušeni může v důsledku zapříčinit porušeni povinností resortu vyplývajících z právních předpisů v dané oblasti.

Celkově lze konstatovat, že přidělování státního příspěvku na základě jednotek výkonu přináší jak výhody, tak nevýhody. Výhodou této metody je zajištění transparentnosti. Přidělování finančních prostředků na základě jednotek výkonu umožňuje jasnou sledovatelnost toho, jak jsou finanční prostředky alokovány a jak jsou využívány. Tímto způsobem je možné minimalizovat možnosti neefektivního či neúčelného vynakládání veřejných prostředků. Aby bylo možné zajistit čerpání výhod metody přidělování příspěvku na základě jednotek výkonu je na místě doporučení využít zajištění odpovídající kalkulace na jednotky výkonu. Aktualizace kalkulací na jednotky výkonů by měly být prováděny pravidelně s ohledem na měnící se hospodářské podmínky a faktory ovlivňující náklady. Financování na základě jednotek výkonu může správně fungovat pouze v případě, že je adekvátně predikováno množství výkonů s dostatečnou rezervou. Současně je nezbytné zohlednit množství provedených výkonů v minulosti a předem analyzovat jejich rostoucí či klesající tendenci. Tímto způsobem by mohla organizace efektivněji plánovat a řídit své finanční zdroje, minimalizovat rizika spojená s nesprávným odhadem nákladů a zajišťovat udržitelný rozvoj svých aktivit.

Významným rizikem je začlenění Státní veterinární správy do procesu financování veterinárních ústavů, které představuje nedostatečnou pružnost a efektivitu, což vede k mnoha komplikacím. Bylo by vhodné, aby SVS přebírala řízení veterinárních ústavů pouze z odborného hlediska a schvalovala počet a oprávněnost jednotlivých provedených výkonů. Celkové financování a metodika by měly spadat pod pravomoc Ministerstva zemědělství jako zřizovatele veterinárních ústavů. Pro Státní veterinární správu je proces

financování SVÚ náročný jak z hlediska administrativního, tak personálního, především v souvislosti s požadavky na finanční analýzy a rozborů hospodaření. SVS je složitým řešením těchto komplikací nucena odsunout do pozadí ekonomické i odborné činnosti a správu vlastní organizace. To způsobuje průtahy např. v oblasti návrhů potřebné legislativy, zaměření se na vlastní ekonomické problémy. Vhodným řešením této situace je přesunutí této zátěže na zřizovatele, aby bylo možné lépe optimalizovat a centralizovat správu finančních prostředků.

V oblasti ochrany zdraví zvířat se často vyskytuje situace razantního nárůstu výdajů, zejména v případě nenadálých nakažových situací či hrozeb. Pro efektivní řešení těchto situací je vhodné, aby zřizovatel při alokaci prostředků tyto události předvídal a vytvořil alespoň částečnou rezervu ve vlastních zdrojích. V období, kdy se prohlubuje deficit rozpočtu a probíhají úsporná opatření v oblasti veřejných financí může být vytváření rezerv téměř nemožné. V této souvislosti lze doporučit, aby správce kapitoly podnikl kroky k úpravě legislativy, která by zajistila odpovídající reakci na nečekané události. V rámci legislativní úpravy by bylo přínosné zvýšení angažovanosti chovatelů stanovením vyššího podílu na financování veterinárních a laboratorních vyšetřeních, likvidací nakaž a snížit tím finanční zátěž státu. Je také důležité vzít v úvahu společné zájmy v oblasti ochrany zdraví zvířat, a to jak na straně ministerstva, tak na straně chovatelů. Vytvoření mechanismů, které budou respektovat potřeby obou stran, jsou klíčové pro úspěšnou implementaci opatření a zabránění vzniku potencionálních problémů v této oblasti.

6 Závěr

V teoretické části diplomové práce bylo provedeno studium základních teoretických konceptů související s problematikou financování a hospodaření s prostředky ze státního rozpočtu. Cílem bylo poskytnout přehledné a podrobné informace, které umožnily porozumět dané problematice v širším kontextu. Tvorba teoretické části primárně spočívala v důkladném studiu právních předpisů. Analýza těchto zdrojů umožnila získat informace a základních pojmech a principech týkající se financování a hospodaření s příspěvky ze státního rozpočtu, které jsou klíčové pro porozumění problematice. Mezi nejdůležitější právní předpisy, které byly v této části zahrnuty, patří rozpočtová pravidla. Tyto normy jsou klíčové pro regulaci hospodaření v sektoru státní správy. V tomto teoretickém základu byly uvedeny subjekty, které se v rámci státního rozpočtu podílejí na hospodaření s prostředky a jsou předmětem zkoumání. Tyto subjekty zahrnovali jak poskytovatele, tak příjemce prostředků státního rozpočtu, což pomohlo přesněji definovat oblast zájmu práce. Teoretická část poskytla ucelený přehled o teoretických principech problematiky financování a hospodaření s prostředky státního rozpočtu, který je nezbytný pro pochopení a analýzu praktických otázek zkoumaných v praktické části práce.

Zjištění prezentovaná v praktické části diplomové práce poskytuje pohled do procesů financování a hospodaření státních příspěvkových organizací. Analýza ukazuje rozdíly v procesech financování mezi různými resorty, přičemž byly zpracovány dva modelové příklady, které ilustrují tuto problematiku. Na modelovém příkladě příspěvkové organizace z resortu školství je patrné, že proces financování probíhá plynuleji a efektivněji. To naznačuje, že existuje stabilní a transparentní systém, který usnadňuje poskytování finančních příspěvků bez zbytečných překážek. V rámci prezentace druhého modelového příkladu příspěvkové organizace z resortu zemědělství je situace komplikovanější, v návaznosti na zapojení třetího subjektu do procesu financování poukazuje na potencionální nedostatky a problémy. Tento způsob financování může být náchylný k nejasnostem a zpožděním při řešení podstatných hospodářských situací. Důležitým faktorem, je skutečnost, že způsob přidělování příspěvků na základě jednotek výkonů vyžaduje přesné odhady a pravidelnou aktualizaci sazebníků. Zvolený způsob přidělování na základě jednotek výkonu také představuje určitý příslib, proplacení financí na základě skutečně provedených výkonů. Nedostatečná aktualizace sazebníků vzorků jednotek výkonů může

vést k poddimenzovanému přidělu prostředků, což může mít negativní dopad na hospodaření příjemců příspěvku, tak i na poskytovatele. Z tohoto důvodu je důležité, aby proces aktualizace sazebníků probíhal systematicky a transparentně se zapojením zainteresovaných stran a přizpůsobení se aktuálním potřebám a podmínkám. Práce také zdůrazňuje význam metodického vedení v oblasti hospodaření a financování státních příspěvkových organizací, neboť správná metodika vede k efektivnějšímu a transparentnějšímu procesu financování. Vhodné metodické vedení je klíčové pro správné nastavení procesů a pro minimalizaci rizik.

Závěr práce zdůrazňuje potřebu zodpovědného a efektivního přístupu zřizovatelů k řízení a financování zřízených příspěvkových organizací s důrazem na plnění hlavních činností pro které byly organizace zřízeny. Důsledné monitorování a hodnocení jsou klíčové pro identifikaci problémových oblastí vhodných k zlepšení.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Literatura

ČESKO. Rozpočet a financování: obce, kraje, hl. m. Praha, organizační složky státu, příspěvkové organizace, svazky obcí: zákony, nařízení vlády, vyhlášky: změny rozpočtových pravidel od 1.1.2022, nová vyhláška o rozpočtové skladbě: redakční uzávěrka 12.1.2022. Ostrava: Sagit, 2022. ISBN 978-80-7488-508-2

7.2 Internetové zdroje

KRAUSOVÁ, P., MORÁVEK, Z. *Vyhláška o fondu kulturních a sociálních potřeb*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-9-26]. ASPI_ID KO114_2002CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, Studijní text ke zvláštní části úřednické zkoušky pro obor státní služby Finance, 2. aktualizované vydání [online]. (PDF). [cit. 2023-09-3]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/zkusebni-otazky-a-odborna-literatura.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, Sekce veřejné rozpočty, *Státní rozpočet v kostce 2022 kapesní příručka Ministerstva financí* [online]. (PDF). [cit. 2023-09-3]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/statni-rozpocet/rozpocet-v-kostce/statni-rozpocet-v-kostce-2022-47759>

MONITOR Státní pokladny ČR, Státní správa, *Ministerstvo zemědělství* [online]. (PDF). [cit. 2023-09-3]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/kapitola/329/prehled?rad=t&obdobi=2212>

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR, *Komentář k rozpočtu kapitoly MZe ČR na rok 2022* [online]. (PDF). [cit. 2023-09-06]. Dostupné z: https://eagri.cz/public/portal/-q280341--CK-dnv18/komentar-k-rozpocet-pro-rok-2022?_linka=a257455

SVS ČR, Opatření obecné povahy MZe Č. j.: MZE- 60660/2021- 18141. *Metodika kontroly zdraví zvířat a nařízené vakcinace na rok 2022* [online]. (PDF). [cit. 2023-09-03]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/metodika-kontroly-zdravi-zvirat-a-narizene-vakcinace-na-rok-2022/>

SVS ČR, *Výroční zpráva Státní veterinární správy za rok 2022* [online]. (PDF). [cit. 2023-09-03]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/vyrocní-zprava-statni-veterinarni-spravy-za-rok-2022/>

SVÚ Jihlava, *Rozpočet na rok 2022* [online]. (PDF). [cit. 2023-09-03]. Dostupné z: <https://www.svujihlava.cz/data/fotogalerie/files/schvaleny-rozpocet-2022-pdf.pdf>

SVÚ Jihlava, *Čerpání rozpočtu 2022* [online]. (PDF). [cit. 2023-09-03]. Dostupné z: <https://www.svujihlava.cz/data/fotogalerie/files/cerpani-rozpocetu-2022-pdf.PDF>

SVÚ Jihlava, *Rozpočet na rok 2022* [online]. (PDF). [cit. 2023-09-03]. Dostupné z: <https://www.svujihlava.cz/data/fotogalerie/files/rozpocet-na-rok-2023-a-strednedoby-vyhled-na-roky-2024-a-2025-pdf.pdf>

7.3 Zákony, legislativa

ČESKO. Zákon č. 57/2022 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2022, znění od 19. 11. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2022-57#f7371162>

ČESKO. Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, znění od 1. 1. 2014. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-109#f2299295>

ČESKO. Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), znění od 1. 10. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-09--2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-166#f1952769>

ČESKO. Zákon č. 114/1993 Sb., o Kanceláři prezidenta republiky, znění od 1. 7. 2004. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-114#f1500380>

ČESKO. Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-218#f2049128>

ČESKO. Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, znění od 1. 1. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-219#f2050654>

ČESKO. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, znění od 20. 6. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250#f2063844>

ČESKO. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, znění od 1. 1. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262#f3053220>

ČESKO. Zákon č. 344/2022 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 57/2022 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2022, znění od 19. 11. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2022-344#f7473240>

ČESKO. Zákon č. 449/2022 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2023, znění od 1. 1. 2023. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2022-449#f7557782>

ČESKO. Zákon č. 462/2023 Sb., zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s rozvojem finančního trhu a s podporou zajištění na stáří, znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2023-462#f7841901>

ČESKO. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), znění od 1. 2. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 01-10-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#f2873534>

ČESKO. Zákon č. 586/1992 Sb., České národní rady o daních z příjmů, znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 12-01-24]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586#f1457159>

ČESKO. Vyhláška č. 62/2001 Sb., Ministerstva financí o hospodaření organizačních složek státu a státních organizací s majetkem státu, znění od 1. 6. 2019. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit.11-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-62#f2162699>

ČESKO. Vyhláška č. 114/2002 Sb., Ministerstva financí o fondu kulturních a sociálních potřeb, znění od 1. 1. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 11-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-114#f2300057>

ČESKO. Vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě, znění od 1. 1. 2024. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. [cit. 11-09-2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-412#>

7.4 Firemní a vlastní dokumentace

DDÚ, SVP, ZŠ a ŠJ, Hradec Králové, *Podklady pro rozpočet*, Paragrafový rozpis

DDÚ, SVP, ZŠ a ŠJ, Hradec Králové, *Rozbor hospodaření*

DDÚ, SVP, ZŠ a ŠJ, Hradec Králové, *Podklady pro rozpočet*, Finanční rozvaha, Rozpočet 2022

DDÚ, SVP, ZŠ a ŠJ, Hradec Králové, *Změna zřizovací listiny*, MŠMT Č.j. 35 973/05-25, 15.12.2005

SVS ČR, Směrnice č. 32/2023 ministra zemědělství k výkonu zřizovatelských funkcí vůči státním příspěvkovým organizacím resortu Ministerstva zemědělství, Čj. MZE-60160/2023-11154

SVS ČR, Dopis MZE, odpověď pro SVS, Čj. MZE-63086/2022-12131

SVS ČR, Zpráva k vývoji výkonů SVÚ k 30. 6. 2022

SVÚ Jihlava, *Zřizovací listina státní příspěvkové organizace*, MZe Čj.: 20813/2001-3030

SVÚ Jihlava, *Finanční analýza rok 2021 a 2022*

SVÚ Jihlava, *Komentář k činnosti a hospodaření SVÚ Jihlava na rok 2021*

8 Seznam tabulek a zkratk

8.1 Seznam tabulek

Tabulka č. 1	Základní výdajové ukazatele kapitoly 333 pro rok 2022.....	29
Tabulka č. 2	Paragrafové členění – podklad pro rozpis rozpočtu.....	30
Tabulka č. 3	Výpis odeslaných ročních výkazů.....	35
Tabulka č. 4	Rozbor hospodaření, tabulka 6 – peněžní fondy.....	37
Tabulka č. 5	Finanční rozvaha – rozpočet 2022.....	38
Tabulka č. 6	Tvorba a čerpání prostředků fondu reprodukce majetku 2022.....	40
Tabulka č. 7	Základní výdajové ukazatele kapitoly 329 pro rok 2022.....	42
Tabulka č. 8	Vývoj cen výkonů v letech 2016 – 2022 (sazebník).....	49
Tabulka č. 9	Pokračování tabulky č. 8 s upravenými položkami od roku 2022.....	49
Tabulka č. 10	Skutečné výkony SVD k 31. 12. 2021.....	51
Tabulka č. 11	Poměr výkonů SVÚ včetně prostředků vázaných na MVO.....	58

8.2 Seznam použitých zkratk

AMP	Africký mor prasat
DDÚ	Dětský diagnostický ústav
FKSP	Fond kulturních a sociálních potřeb
FRM	Fond reprodukce majetku
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZe	Ministerstvo zemědělství
NRL	Národní referenční laboratoř
RL	Referenční laboratoř
SVD	Státní veterinární dozor

SVP	Středisko výchovné péče
SVS	Státní veterinární správa
SVÚ	Státní veterinární ústav
ŠJ	Školní jídelna
ZŠ	Základní škola